

GALWAD DIFRIFOL

CARIAD Cristnogol

At yr holl B O B O L

I ddychwelyd at

Ysbryd C R I S T

UNDDYNT ei HUNAIN;

Fel y delont i Jawn ddeall pethau D U W, a thrwy hynnu gael ei Cynorthwyo yw wafnaethu ef yn gymeradwy: Gida ryw faint ô Sylw a'r y pethau sy'n Canlyn;

Y M H E R T H Y N A S :

I. Cariad Duw yn gyffredinol yn danfon ei Fâb i farw dros bôb dyn.

II. Yr Scrythyrau Sanctaidd.

III. A'm Addoliad.

IV. A'm Fedydd.

V. A'm y Swpper.

VI. A'm Berffeiddrwydd

VII. A'm yr Adgyfodiad.

VIII. A'm Dyngu.

IX. Y Diweddiad.

1 Thef. v. 21. *Prof-wch bôb peth, a deli-wch yr hyn syd dda.*
Ruf. i. 19. *Oran mac'r hyn sydd yw adnabod ô Dduw sydd eglyr ynddynt brwy.*

Gan BENJAMIN HOLME.

Wedi ei Gyfaethu er mwyn y Cymru allan o'r Seithfed argraffiad yn y Saefneg.

Bristol: Argraphwyd gan SAM. FARLEY, 1746. Le gellyr cael Printio pôb ma'th a'r Gopiau am bris gweddaidd.

in the love of God & my tithes
how by ye the n° 10

Rhag ymadroedd at y DARLLENYDD.

Fy ngyfaill y DARLLENYDD.

YR hyn fydd ymma wedi roddi allan
o flaen dy Olwg, fydd wedi
Scrifennu mewn mawr gariad, a'm
dymuniad ydyw ar i'r Arglwydd trwy
ei Ysbryd glan roddi itti Jawn ddeallt-
wriaeth o'r Gwirioneddau fydd wedi
gosod ymma ar lawr. Ein Egwyddorion
a'n Dyfgeidiaeth yn helaeth a gamo-
sodwyd allan, a llawer o Eiriau a Scri-
fenadau Ein Cyfeillion a wyrdrowyd
ag fydd wedi Camfynied gan lawer o
rai oedd yn fyrr or Cariad, yr hwn
ydyw rhwymyn perffeiddrwydd; Yr
Apostl a ddywedoedd yn rhagorol yn ei
Epistol Cynta at y Corinthied. *Cor. xiii.*
4, 5, 6. I fôd Cariad yn hirymaros,
yn gymwynasgar, nid yw Cariad yn
Cenfigennu, nid yw yn ymffrostio, nid yw
yn ymchwyddo, nid yw yn gwneythyr yn
anweddaidd, Nid yw yn Ceisio yr Eiddo
ei hûn, Ni chythryddyr, ni feddwl ddrwg,
nid yw lawen a'm anghyfiawnder, ond
Cyd lawenhan y mae ar gwirionedd: O,
na

na bae iddo brefaelio ymyfsgc plant Dynion yn Gyffredinol, Fel ag na byddau dym Cenfignu y naill wrth y llall ; y mae Cariad mor bell oddiwrth ddywedyd drwg, neu wneythyr drwg, fel nad yw êf yn meddwl un drug ; Canys fe ddywed yr Apostl yn y. 1 Cor. xiii. 3. *A phe porthwn y tlodiion a'm bôll dda, a phe rhoddwn fy nghorff i'm llosgi, ag heb gennyf gariad, nid yw ddim llesad imi.* Mor ddymunol fyddde fod pawb yn ymdrechu i ragori yn hyn, fel trwy ba un y bydde Sain Sanctaidd ymyfsgc plant Dynion. Y Traethawd bychan ymma a Ddychon ddyfod i ddwylo llawer, ag ni ddigwydd i rai llyfrau helaethach ddyfod, Y rhai a roddant fwy Cyflawn a neullduol Gyfri o'n Athrawiaeth, a'n Egwyddorion, Ac osbydd i'r hyn fydd wedi bennodi arno, yr hyn a Grybwyllyr yn neullduol a'm dano, gael bod yn Effeithiol i fymmyd ymaith Rhagfarn, ag agor Dealldwriaeth y rhai Crefyddol, ag Ewylsgar, hyn yn Dra helaeth a Ettyb ddymuniad yr hwn fydd yn Ewyllysio yn dda itti, ac i bôb dyn.

GALWAD DIFRIFOL

M E W N

Cariad Cristnogol

At yr holl B O B O L, &c.

MEGIS ac y bu yr Arglwdd yn Ral-
lawn ac yn adafwyn tuag at blant Dy-
nion, y rhai a aethant ar gyfeiliorn od-
diwrtho êf, iddo ddanfôn Ysbryd ei fâb iw Ca-
lonau hwy, *Gal. iv. 6. I fod yn Arweinydd*
ag yn ddysgawdwr yddynt hwy, yr ydys yn mawr
ddymuned yddynt gymeryd sylw ô hono êf,
trwy yr hyn y byddont abal i wrthsefyll, a
gwrthwynebu Gelyn ai henaidiau, yn ei holl
Demptasiwnau ai ymosodiadau, Canys Gwir yw,
megis y dwedoedd Christ, hebosi ni ellwch chwi
wneythyr dim; nid allwn heb gymorth ei Ys-
bryd êf wrthsefull y brofedigaeth leiaf, oblegid,
yn y goleini Duwiol hwnnw, yr hwn fydd yn
goleuo pob dyn a'r y fydd yn dyfod I'r byd,
Joan i. 9. Yn rhoddi i feibion a merched Dy-
nion amlygiad neu Eglurhâd or hyn fydd ddrwg,
y mae gallu yw helpu nhwy i wrthwynebu ac
i wrthsefyll y Gelyn yn e'i holl Brofedigae-
thau

thau fel y golygont hwy êf, Ond y mae llawer o bobol yn ddieithriaid Ir goleini Duwiol hwn, Er bod yr Apostol yn dywedyd ini pa fodd y Dychon Dynion ei adnabod êf, yn Ei Llythyr at yr, *Eph. v. 13. Eith'r pob peth wedi yr argubodder êf, a Eglyrir gan y goleini, Canys pa beth byna'g fydd yn Eglyro goleini yw, nid yw bechod I un gael ei demptio; os Caeuff (neu) y Ceidw Dynion allan y Temptasiwn, Cyn Gynted ag y gosodyr êf oi blaen hwynt; oblegid ni a ddarllenwn i Grist gael ei brofi lawer Fodd. Ond fe a orchy fygodd y Temptiwr trwy ei wrthwynebu êf, Mat. iv. 1. Ar Jesu a arweiniwyd gan yr Ysbryd ir anialwch iw Demptio gan Ddiabol. Ar Apostol Jaco hefyd a ddywed Jaco iv. 7, 8. Gwrthwynebwch ddiabol, ac fe af y oddiwrthych, nesewch at Dduw, ac fe a Nesâ attoch chi.*

At yr Ysbryd ar goleini Sanctaidd hwn, yr hwn y fydd yn peru i ddynion weled y drwg pan, byddo yn ymgynnig yr ydym ni yn ceisio troi medduliau plant Dynion, fel trwy hynnu y gallont wrthsefyll y Gelyn yn ei brofedigaethau; yr ydym yn darllen yn y Dadgyddiad. 21, 23, 24. A'm y Cenhedloedd, esy rhai Cadwedig O honynt, a Rodiant yngoleini yr oen, Os rhodiwn yn y goleini ebe i *Joan i. Fel y mae êf yn y goleini, yna mae genym ni gymdeithias ai gilidd, a gwaed Jesu Grist ei Fâb êf fydd yn Ein Glanhau ni addiwrth bôb pechod, Pe bae pawb ac fydd yn proffesu yr Arglwydd Jesu Grist yn rodio yn ei oleini Sanctaidd êf, fel y dylent, yna y dangosent hwy allan Gristnog-eiddrwydd*

eiddrwydd yn ei burdeb, Ac a Arddurnent Athrawiaeth Duw Ein Jachawdwr, trwy fyw yn dda, ac yn Sanctaidd; Yr ydym yn darllen yn *Joan i. 5.* *Yr goleini a lewyrchodd yn y Tywyllwch, ar Tywyllwch nid oedd yn ei amgysfred êf.* Pa fawl o rhai ac fydd yn ddieithriaid i'r goleini Sanctaidd hwn, y parodd Duw iddo lewyrchu ynghalonau tywyll Dynion a ddywedasant yn ddrwg a'm dano êf, ac hefyd am lawer a ddygasant Dyftiolaeth iddo êf? Yr ydym yn darllen fod yr Apostol *Paul* wedi ei ddanfôn i Droï Dynion o dywyllwch i oleini, ac o feddiant Sattan at Dduw, a hyn yn awr ydyw mawr ymdrech y rhai ydynt wir Winiogion Christ, i droi plant Dynion at y gwir oleini yr hwn yr ydym yn darllen a'm dano yn *Joan i. 9.* *fydd yn goleuo pob dyn ac fydd yn dyfod i'r Bŷd,* ni ddyleu neb writhwyn ebu y Duwiol oleuni yma, na dirmygu y wir ffordd hon o addoli Duw. O herwydd ei bod yn Cael dywedyd yn ddrwg a'm dani gan lawerodd o'r rhai nad ydynt yn Gydnabyddys ar ffordd yn yr hon y gwasnaethodd yr Apostol *Paul* Dduw, y rhai oeddent ddieithred iddi ai Galwas ant hi yn Herefi; *Acts xxiv. 14.* Ar rhai Credadwy oddent Sect, neu Grefydd ag oedd yn Cael dyweyd yn ei herbyn ymhob lle; *Acts xxviii. 22.* Ac fe Ddywedwyd am Grift. *Joan vii. 48, 49.* *Et a gredodd neb o'r pennaethbied, neu o'r Phariseaid ynddo êf, ond y bobel byn y rhai ni wyddant y Gyfraith, melldigedig ydynt.* Yr oeddent mor anuallys, hydonid oeddent yn Cyfrif y fawl a gredient y nghrist yn felldigedig, llawer

llawer o blant Duw a ddywedwyd yn ddrwg
 a'm danynt, gan y rhai oeddent ddieithriaid Ir
 Arglwydd, Ebe *Joan* yn ei Epistol Cynta iii,
 1, 2. *Gwelwch pafaeth Gariad a roes y Tâd*
arnom, fel ein Gelwyd yn feibion i Dduw;
oblegid hyn nid Edwyn y Bŷd chwi, oblegid nad
adnabu efe êf. Mae êf yn roddi reshwm, pa
 ham nad œdd y bŷd yn ei adnabod hwy, O
 herwydd ebe fe nad adnabu efe êf. Tra yr
 oedd Saul nêb adnabod Duw, fe a Erlidiodd
 ei bobol êf, nid oedd ei hôll Ddysgeidiaeth
 a'i Scolheictod yn rhoddi iddo êf mor gwy-
 bodaeth o Dduw, nag y chwaith wybodaeth oi
 bobol; *Act. ix. 1, 2, 3, 5. A Saul Etto yn*
chwythu Bwgythion a Chelaneddau yn erbyn y.
Dysgyblion, a aeth at yr Archoffeiriaid, Ac â
ddeisyfodd lythyrau i Ddamascus, fel os ceu efe
nêb or ffordd hon, paun benna bynag ai Gwyr ai
Gwragedd, fel y galleu efe. Ei dwyn hwy yn
 rhwym i *Jerusalem*, ac fel yr oedd efe yn ym-
 daith, bu iddo ddyfod yn *Agos i Damascus*,
 ac yn ddisymwyth llewyrchoedd o'i amg'ylch ole-
 uni or nêf, ag a Glybu lais yn dywedyd wrtho,
Saul, Saul, Pabam yr wyt yn fy Erlid i, Ac
fe a ddywedoedd pwy wyt ti o Arglwydd? Ar
Arglwydd a ddywedoedd myfi yw'r Jesu yr hwn
yrwyt ti yn ei Erlyd, Caled yw itti wingo yn
Erby yn Swmbylau. Y mae yn dybygol new yn
 beth yw'i ofni, na does mo lawer yn Gwybod
 fod yr Arglwydd trwy ei Yspryd yn ei dwyf-
 bigo nhw y yn y rhan oddifewn Pan wnelont
 r fai, Y nawr dyma wreiddin Erlydigaeth, pan
 ybo Dynion heb adnabod Duw, na'r rhai fydd
 yn

mewn gwirionedd Oi Bobol êf, mae yn hwy yn Erlid gwir addolwyr Duw, megis *Hereticciaid*, Pa faint o Rhifedi or Merthyron yn amfer y *Frenbines Mary*, a Erlidiwyd ac a rhoed i farwolaeth megis *Hereticciaid*, ganthynt hwy y rhai nid adwaeynent Dduw, a pha faint o Rifedi a Erlydiwyd o'n Cyfeillion ni hyd farwolaeth, gan y rhai oeddent ddieithriaid ir Arglwydd ai Bobol, ond fel yr odded Gynt, fellu y mae yn awr, yr hwn a aned or Cnawd fydd yn Erlid yr hwn a anwyed or Ysbryd; yr ydym yn darllen fel y dywedodd Crist wrth ei Ganolynwyr yn *Joan* xv. 18, 19, 20. ' Os y Bŷd ach ' Casayff chwi, chwi a wyddoch iddo fy ngafau ' i och blaen chwi, pe buafech chwi or Bŷd, ' y Bŷd a gareu yr Eiddo, ond o herwydd nad y ' dych or Bŷd, Eithr mi ach dewisiais chwi allan ' or Bŷd, am hynny mae'r Bŷd yn Eich Casau ' chwi, Cofiwch yr ymadroedd a ddywedais ' wrthyich, nid yw'r Gwas yn fwyna i Arglwydd, ' os Erlidiasant fi hwy ach Erlidiant chwi- ' thau.' Rhan neu Gyfran amriw o ddilynwyr Crist, a fy Cael ei herlyd, ai dirmygu, a Dywedyd yn ddrwg yn ei herbyn, neu am danynt, Ond Ein Jachawdwr i annog ei ddilynwyr I ddioddau Erledigaeth, Gwradwydd, a Dirmig Dynion, a ddywedoedd yn *Matt.* v. 11, 12. ' Gwyn Eich bŷd pan ich gwradwyddant, ' ag eich Erlidiant, ac y dywedant bob drwg ' Air yn Eich Erbyn er fy mwyn i, a hwy yn ' gelwyddog, Byddwch lawen a hyfryd, Canys ' mawr fydd Eich Gwobr yn y Nefoedd, oblegid ' fellu yr Erlidiasant hwy y Prophwydi a fu ' och blaen chwi, Er bod y rhai agredasant yng-

B

hgrift,

hrift, yn Cael ei Cyfri gan rai yn felldigedig, Etto dedwydd oedd y rhai a gredasant yntho êf, Ac ai Derbyniasant êf; *Joan* i. 12. 'yddynt 'hwy y rhoes efe allu i fod yn feibion i Dduw,' hyn ydyw y Dedwyddwch mawr y maent hwyl yn ei gael sef y sawl y fydd yn derbyn Crist trwy ei ysbryd iw Calonau, fel y delont hwyl yn ufydd, neu yn ddarostyngedig iddo êf, Nid ydynt yn unig yn derbyn gallu i orchfygu ei trachwantau, ai nwydau, Ond hefyd gallu i wneythyr Ewyllys Duw, a chadw ei orchymynion. Ond Pa *Sawl* fydd yn Ddieithriad i ymddangosiad yr Arglwydd Jesu Crist yn y rhan oddimewn, trwy Oleini ei Ysbryd yng halonau Dynion, a Edrychasant arno yn athrawiaeth Ddieithr fôd yn pregethu Christ oddimewn. *Col.* i. 26, 27. Dyma 'r Dirgelwch a fy giddiedig oddiwrth oesoedd, a chenedlaethau, ond yn awr a Eglyrwyd yw ei Saint êf, i'r rhai yr hysbufoedd Duw beth yw golyd Gogoniant y Dirgelwch hyn ymhlith y Cenhedloedd, yr hwn yw Crist ynochwi Gobaith y Gogoniant. A phan y Bydde rhai o'n Cyfeillion ni yn Dwyn Tyftiolaeth I'r Goleini Duwiol hwn. *Joan* i. 9. 'Yr hwn fydd yn goleuo 'pob dyn fydd yn dyfod i'r Bôd,' llaweroedd a Rhyfeddasant wrth hynnu, Pa fôdd y gallau goleini fod mewn dynion Ac amriw a ddywedasant yn ysgafn am yr Ysbryd, Er Ein bod yn darllein yn *Ryf.* 8. 14. 'Cynnifer ag a arweinir gan Ysbryd Duw, ydynt Blant i Dduw,' Mae'r Apostol yn Dywedyd yn *Ruf.* 8. 9. Pwy ddyn bynnag na byddo Ysbryd Duw 'Gatho,

‘Gantho, nid yw ddim yn Eiddo iddo êf,’ os nid ydyw yr Ysbryd hwn yn arweinidd i Ddynion, nid allant hwy fôd yn Gristnogion, nac yn Aelodau o Eglwys Crist, Er ei Bod hwy yn ofalys am gadw llawer Jawn o ddaliadau Canys yr ydym yn darllen yn *Gal. vi. 15.* *Nad yw yngrist Jesu nag Enwaediad, na Dienwaediad, yn llefau dim, ond Creadŷr newdd, ac fel y delo.* ☩ Dynion i gael ei geni or anian Dduwiol, wedu Ei Creu o newydd yngrist Jesu i weithredo’dd da, yna y deant i gael Jawn dduall am bethau Duw; *Matt. xi. 25, 26.* Fe ddywedoedd Crist, ‘yr wyf yn diolch ‘iti o Dad Arglwydd Nefoedd a Dauar, o herwydd itti giddio yr pethau hyn oddiwrth y ‘Doethion ar Duallys, ai datcyddio neu hyfbyfu hwy i Fabanod Canys fellu y rhyngodd ‘boedd itti o Dâd,’ yr hwn fydd wir blentyn i Dduw, a chwedi Eni oi Ysbryd êf, fydd a mwy o wir wybodaeth Deimladwy o Dduw, ac hefyd o Ddirgeledigaethau ei Deurnas êf, nac a all Dynion Gyrhayddyd iddo yn ei Cyflyrau natyriol, anychweledig trwy ei holl ddoethineb ai Dyfc allanol, Canys yr ydym yn darllen yn, *1 Cor. xi. 14.* ‘Nad yw y dyn anianol yn derbyn pethau Ysbryd Duw, Canys ffolineb ydynt ganddo êf,’ ac nis gall ei gwybod, Canys yn Ysbrydol y bernyr hwynt, y mae’nt Ty hwnt yw cyraedd ai amgyffred, *1 Thef. v. 21.* Yr Apostol a ddyweid ‘profwch Bob peth a de-liwich yr hyn fydd dda.’ Y nawr y ffordd i Ddynion gael Jawn ag Eglyr Ddatcyddiad or Gwirionedd ydyw ydynt ddyfod at y Duwiol oleini

oleini hwnw yr hwn y parodd Duw iddo lewyrchu ynghalonau Dynion; yr, Apostol a ddwyed yn y 2 Cor. iv. 6.

‘Duw yrhwn a barodd i’r Goleini lewyrchy allan o Dywyllwch, a ddisgleiriodd yn Ein Calonau ni i rod-di ini wybodaeth o Ogoniant ‘Duw, yn wyneb Jesu Grist.’ Ac fel y mae yr Arglwydd Trwy ei oleini yn rhoddi itti olwg a Datcyddiad or Gwirionedd. Yr wyf’i yn Dymyno am itti ei dderbyn êf, ac uno ac êf; yr Arglwydd ebe ‘r Prophwyd a ‘Ddangosodd itti ‘o ddyn, beth y fydd dda; a pha beth y mae ‘efe yn ei ofyn genyt, Gwneythyr bârn, a hoffi ‘Trygaredd, ac ymostwng i rodio gida’th Dduw.’

Yn awr nid ydyw yr Arglwydd yn unig trwy ei Ysbryd Glan; yn Dangos i ddynion beth fydd dda, a’r hyn y mae êf yn ei ofyn ganthynt hwy, Ond hefyd ei fôd êf yn agos attynt hwy i ddangos yr hyn fydd ddrwg yn ei ymddangosiad Cyntaf; Efe yr hwn fydd yn dangos i dyn ei feddwl, medd y Prophwyd, *Arglwydd y lluo’dd yw ei Enw êf*; yr Apostol a ddwed *pabeth bynnag fydd yn Eglyro Goleini yw*, a pabeth bynnag fydd waharddedig a Eglyrir gan y Goleini. Y nawr y Goleini Sanctaidd hwn yr hwn fydd yn rod-di i ddynion olwg, a Datcyddiad or hyn fydd ddrwg, pan ymddangoso, ydyw y Maen profiad hwnw at yr hwn yr yddm yn Dymyned i bawb Ddyfod. Os ni ddal Dynion Sylw yn fanol ar hyn, hwy allant yn fuan Gyfeiliorni yn ei barn, a derbyn a Athrawiaeth Dwyllodrys, a cham Egwyddorion. Ac fel ac y mae Dynion yn Derby-
byn

byn Athrawiaeth Dwyllodrys a cham Opiniw-
nau, y mae hynu mewn mesfyr mawr yn agor
Drws i Gamarferion. Os un waith y daw Dy-
nion i gredu nad oes, Bosibilrwydd yddynt orch-
fygu ei llygredigathau tra byddont yma, pa an-
nogaeth fydd yddynt hwy i Rhyfela yn ei
herbyn? Neu, os ydynt yn Credu fôd purdan
neu le, yn yr hwn y gallant gael ei Glanhau
oddiwrth ei pechodau yn ol angau, Nid oes
dim Rhyfedd ei bôd hwy yn byw i Gyf-
lawnu, ac i fodloni ei chwantau, ai Tueddiadau
Cnawdol ei hunain. Ond ei waith êf yr hwn
fydd Dâd y Celwydd or Dechreuad ydyw per-
fwado Dynion i Gredu hyn; Nid ydym yn-
darllen ddarfod ir Gŵr golydog yr hwn ac y
mae genym hanes am dano yn Luc, gael un
lle iw ei lanhau ar ol Marwolaeth. Ac os
bydd Dynion yn dal Crediniaeth, fôd Duw
gwedu trefnyd rhan fawr o Ddynol ryw iw'i
Colli, a'r lleill yn Gadwedig, a bôd ei Rifedi
mor sefydlog, fel na ddychon un gael ei ddi-
ddymu Oddiwrth yr rhai Colledig, na neb i
gael ei chwanegu at Rhifedi y rhai Cadwedig,
Paham y rhaid i nêb gymeryd gofal am y
Býd arall? Y mae'r Athrawiaeth hon yn
llwyr ddadymchwelyd Crefydd a Christnoge-
iddrwydd. Yr wyfi yn Credu fôd rhai wedu
Tywyllu fellu yn ei Dyalldwriaeth, fel na Ru-
fiant Ddywedyd fôd Duw wedu Rhag dref-
nyd pôb peth ac fydd yn dyfod i ben; Ei
fôd êf wedu trefnu y Murddwr i fwrddro, a'r
lleid'r i ledratta, fel yn ganlynol y Derfyddau
am danynt. Mor wrthwyneb y dy'w yr Ath-
nawaieth

rawiaeth yma i'r hyn yr ydym yn ei darllen yn yr Scrythyrau Sanctaidd, lle ydywedodd yr Arglwydd yn *Ezek. xxxiii. 12.* 'Fel mae byw 'fi medd êf nidoes genyf hoffder ymarwolaeth 'Pechadyr, ond iddo yn bytrach ddychwelyd 'oddiwrth ei anwiredd a byw.' Yr ydym yn darllen yn *Jer. vii. 31.* 'Yddynt adeiliadu u- 'chelfeydd Tophet, yr hwn fydd yn nglŷn mab 'Hinnom, i losci ei meibion ai merched yn y 'Tân, etto medd yr Arglwydd ni orchymynais 'yddynt, ac Ni feddyliodd fy ngalon ychwaith.'

Ac er ei ddyfod i ben, yr oedd yr Arglwydd mor bell oddiwrth ei Drefnyd, fel y gellyr Dyweyd mewn gwedd ddynol, fe ddywedodd na ddaeth iw ei galon êf.

Ffiaidd y fyddau dywedyd fôd Duw yn Trefnyd pob peth Drygionys ac fydd yn dyfod i ben. Mi ddymunwn i bawb fôd yn ofalys rhag Cymeryd, a Derbyn un Athrawiaeth ac fydd yn wrthwyneb i Athrawiaeth Crist, ar prif Gristnogion ac fydd mewn Cof-fadwriaeth yn yr Scrythyr lân; Ac i Ddynion Gystadly neu, Gydmaru ei Athrawiaeth, a'r yr Athrawiaeth ag fydd gwedu ei gosod ar lawr yno, ac Edrych pafodd y Cytynant. Fe welodd Duw yn dda i gyfodi i fynu bobl. I Bregethu yr un rhiw Athrawiaeth, a Dwyn yr un Dyftiolaeth ac a ddygodd yr Apostolion, ar prif Cristnogion; i *Joan iv. 6.* Yr Apostl a ddywed 'yr ydym ni o Ddduw, ar hwn fydd yn 'adnabod Duw fydd yn ein Gwranddo ni; ar 'hwn nid yw o Dduw nid yw yn Ein Gwranddo ni.'

Yr

Yr wyf yn Dymyned na wrthwynebo neb y Gwirionedd ; o herwydd ei fôd yn Cael ei ddal allan gan Bobl ac yr ydys yn ei dirmygu gan lawer or rhai nad ydynt yn ei Jawn adnabod hwynt, 1 *Cor.* i. 26. 27, 28, 29. ‘Canys yr ydych ‘ yn gweled Eich Galwedigaeth Frodyr, nad ‘ llawer or rhai Doethion yn ol y Cnawd, nad ‘ llawer or rhai galluog, nad llawer or rhai Boddigion a alwyd, ond Duw a Etholodd ffol ‘ bethau’r Bŷd fel y gwradwyddau’r Doethion, a ‘ gwan bethau yr Bŷd a Etholoedd Duw fel y ‘ gwradwyddau y pethau Cedyrn, a phethau Distadl y bŷd, a phethau Dirmigedig a Ddewisodd ; ‘ Duw ; Je, ar pethau nid ydynt fely diddym ‘ au y pethau fydd, fel na orfoleddau un Cnawdgar ei fron êf.’

Er nad oedd y rhan fwya or rhai a gredafant, ac a Dderbyniafant yr Arglwydd Jesu Grist, yn ddoethion, a Galluog nag yn Ardderchog ; Etto ni allwn Dybied yn Siccir fôd Rhai or Doethion, &c. wedu Credu yntho êf : Erbod y rhan Gyffredinol o honynt hwy y rhai ac fydd y nawr yn Dyfod i gredu, ac i Dderbyn Jesu Grist yn ei ysbrydol ymddangosiad, heb fôd or rhai Doethion, Galluog, ac ardderchog ; Etto Bendigedig y fyddo yr Arglwydd, y mae rhai or Cyfriw wedu Credu ynddo êf, a Derbyn Crist Trwy ei ysbryd êf iw ei Calonau ; a’m gwir Dymyniad ydyw i Bawb ‘i dderbyn êf yn yr un modd.

1. *Am Gariad Cyffredinol Duw yn Danfon ei Fâb i farw dros bawb.*

YR ydym yn Rhwydd yn Cydnabod, mae Dyledswydd plant Dynion yw Credu ynghrist, fel yr ymddangoso'dd êf yn allanol; Ac yr ydym yn hollawl ddal allan i fôd yn angenrheidiol i bawb gredu yn ei farwo-laeth, ai Ddioddefaint ar hyn a wnaeth êf Drostynt hwy, yn allanol, lle y Gweloedd Duw yn Dda rod-di yddynt ffydd, neu lesâd yr Scrythyrau Sanctaidd, yr rhai fydd yn mynegu am dano; Etto yr ydym yn Credu nad ydyw yr wybodaeth allanol yma ddim mor anffodawl i Jechydwriaeth, fel na ddychon Dynion gael ei gwared neu, hachyb trwy yr Arglwydd Jesu Grist, yr hwn a ddioddefoedd ar y groes Drostynt hwy, os ymddarostyngant yw ei ysbryd êf yn ei Calonau, er bôd llinynau bywyd y Cyfriw gwedu Syrthio mewn lleodd pellenig or bÿd, fel nas gallant gael bÿdd yr Scrythyrau Sanctaidd, ac nas gwyddant ddim am Ddyfodiad Crist yn y Cnawd; oblegid yr Apostl a ddywed yn y Bumed or 'Rufeinied megis mae 'trwy gamwedd un, y daeth barn arbob Dyn 'i Gondezniad, fellu heyfyd trwy Gyfiawnder' un y daeth ydawn a'r bôb dyn I Gyfiawnhad bywyd.

Ac megis ac y Cafodd pôb dyn gyfran o ffrwyth Cwypw Adda, o achos yr hâd Drygionus hwnw yr hwn a Draddodwyd, neu a Gyfranwyd yddynt hwy ac Sy'n ei Tueddu hwy

hwy i ddrwgioni, Erbod Miloedd o honynt heb Erioed glywed am Gwypm Adda, nac iddo êf fwyta or ffrwyth Gwaharddedig: fellu yr ydym yn Credu y gall llawer dderbyn Býdd trwy yr Arglwydd Jesu Grist, fel ac y delant neu, y Cymerant Syluw, neu, ofal am y Goleini Duwiol hwnw ar gras yr hwn agyfrenyr i ddynol rhyw yn Gyffredinol twyddo êf, Er nas gwyddant ddim am ei ddyfodiad êf yn y Cnawd. Yn awr Er ein bôd yn Credu i fôd yn gwbwl an genrheidiol I ddynion Gredu ymarwolaeth a Dioddefodau Crist, lle y Caffont Fýdd yr Scrythrau Sanctaidd y rhai y fýdd yn mynegu am dano, megis ac y daliwyd Sylw or blaen; Etto nid yw yr hôll Wybodaeth yma yn roddi dim hawl i Deurnas Duw, Oni býdd yddynt hwy ei adnabod êf yr hwn a fy farw drostynt, iw gwared hwy rhag, neu, oddiwrth y pethau hynu Ac fýdd yn ei anghymhwyso hwy ir Deurnas Sanctaidd hono, yr hon nis ddychon dim aflan fyned imewn iddi. Ond am Ein bôd ni yn dwyn Tyftiolaeth I ymddangosiad yr Arglwydd Jesu Grist oddimewn, *Joan* i. 9. Trwy ei oleini, ai ysbryd ynghalonau Dynion, fe fu rhai mor anweddaidd, ac anghyfion, a Dywedyd Ein bôd yn gwadu yr Arglwydd Jesu Grist, yr hwn a ddioddefoedd y tu allan i byrth *Jerusalem* drosom ni; yr hyn fýdd yn gamwedd mawr arnom, Canys yr ydym yn Gadarn, neu, yn diogel Gredu yn yr hwn a anwyd o Faur Forwyn, yr hwn a ddioddefoedd a'r y Groes, Er mwyn Prynedigaeth, neu, waredigaeth Dynolrýw yn Gyffredino,

ffredinol, Ac yr ydym mor bell o fôd yn gwa-
du yr hwn a fu farw drosom, ac a gyfododd
Drachefen, ac a Efcynoedd ir Nefoedd, ac fŷdd
yn dyfod trwy ei ysbryd y'n Ein Calonau, fel
ac yr ydym ni yn dal allan ei Farwolaeth ai
Ddioddefaint, yn fwy helaeth na nêb arall; o-
blegid fe fyn llawer mau dros y rhai Credi-
niol yn unig y bu Crist farw, a thros riw
rhan o ddynol-ryw; Ond yr ydym ni yn Cre-
du yn ol yr Scrythyrau, iddo êf brofi Marwo-
laeth dros bôb dyn *Heb. ii. 9.* Megis ac y dy,
wed yr Apostl. *Eithr pr ydym ni yn gweled
Jesu yr hwn a wnaed ychydig yn i's na'r
Angylion o herwydd dioddef Marwolaeth, wedi ei
goroni a gogoniant ac anrhubedd: fel trwy ras
Duw y Profei efe farwolaeth, dros bôb dyn,
i Joan. ii. 1, 2.* Fy mblant bychain, y pethau
byn yr wyf yn ei Scrifenu attoch, fel na phe-
choch, ac os pecha neb, I mae ini Eiriolwr Gida
'r Tâd, Jesu Grist y Cysion. Ac efe yw'r Jawn
dros Ein pochodau ni; ac nid dros yr Eiddom
ni yn unig, eithr dros bechodau yr bôll fŷd.

Dyma Rhyfoddol Gariad Duw yn Cael ei
osod allan yn gyffredinol tu ac at Ddynol ryw,
Canys os trwy Gamwedd un y teurnasoedd
Marwolaeth, ac y daeth barn a'r bôb dyn i Gon-
emniad, fellu hefyd trwy Gyfiawnder un y daeth
y dawn ar bôb dyn i gyfiawnhad bywyd. Fel
ag y mae y Plaster neu, yfeddiginiaeth mor
helaethed a'r Clwyf. Yn awr Er ein bôd yn
Credû fôd Crist trwyoffrymu ei hûn un waith
gwedu talu Jawn, mor belled ar gyfri Babanod
a Dynol ryw yn Gyffredinol, fel na bydd nêb
yn

golledig o herwydd pechod Adda; Etto nid ydym ni yn Credu y byddi farwolaeth a Dioddefiadau Crist tuallan i byrth Jeurfalem wneythyr Dynion yn gufion ac yn gymeradwy ger bron Duw, Oni bydd yddynt ei adnabod ef yr hwn a fu farw drostynt iw ei gwaredu nhwy Rhag pechu yn weithredol, ac oddiwrth y pethau hynu ac fydd yn ei angymhwyso i Deurnas Nefocdd. 1 Cor. vi. 9, 10, 11. *One wyddoch chwi medd yr Apostol, na chauff y rhai anghyfion Etifeddu Teurnas Dduw? Na thwyller chwi; ni chauff na Godinebwyr, nac Eulyn addolwyr, na thorwyr Priodas, Na masweddwyr, na gwrw gydwy, Na lladron, na chubyddion, na meddwon, Na Difenwyr na chrib ddeilwyr, Etifeddu teurnas Dduw. A hyn a fu I rai o bonoch chwi, Eithr chwi a olchwyr, Eithr chwi a Sancteiddiwyd, Eithr chwi a Gyfiawnhawyd yn Enw yr Arglwydd Jesu, a thrwy ysbryd Ein Duw ni. Yma y mae yr Apostol wedi gosod allan yn Eglyr pasodd y mae Dynion yn Cael ei Cyfiawnhau.*

Dyma yr peth yr ydym yn dragofalys, neu ymofyngar am dano, sef, I bawb ddyfod i adnabod yr Arglwydd yn gweithio Cyfnewidiad yn ei Calonau, ai golchi nhwy trwy ei ysbryd; Tit. iii. 5, 6. *Efe a'n gwaredoedd ni trwy olchiad yr adenedigaeth ac adnewyddiad yr ysbryd Glan, yr hwn a dywalitoedd efe armon ni yn helaeth, trwy Jesu Grist Ein gwaredwyr. Nawr, Dyma lle mae Jechydwriaeth a chyfiawnhad trwy Grist ar wir, ac inion Sylfaen; Matt. i. 21. a hi a Esgor ar Fâb, a thi a Elwi ei*

ei Enw êf Jêsu oblegid fe wared ei bobl oddiwrth ei pechodau. Gwelwch mae gwaredigaeth oddiwrth bechod yw'r ffordd i Dynion gael ei gwared rhag y Digofaint fydd ar Ddyfod; Canys yr ydym yn darllen yn Ruf. ii. 9. y bÿdd Ing, a thrallod ar bôb dÿn sÿdd. Yn gwneythyr drwg: yr Iddew yn gyntaf, ar groegwr hefyd. Rhus. viii. 1. Nid oes gan bynu y nawr ddim damnedigaeth Ir rhai sÿdd yngbrist Jêsu, y rhai sÿdd yn rodio, nid yn ol y Cnawd Eithr yn ol yr Ysbryd. Fel ac y Delo Dynion i Dystiolaethu ei golchiad a Sancteiddiad ac igael ei dwyn at Christ, ac i adnabod ei trigfa neu, ei arhosfa ynddo êf, Yna y maent yn Cael ei Gwared neu, prynu allan or pethau hynnÿ ac sÿdd yn dwyn Damnedigaeth. I Joan. iii. 6. I Joan. v. 18. I Joan. v. 10. O dos neb yngrist y mae efe yn greadyr Newydd, Pwy byennag sÿdd yn aros yntbo êf nid yw yn pechu. Ni a wyddom am bwy bynnag sÿdd gwedu ei geni ô Dduw nad yw yn pechu efe yr hwn ac sÿdd wedu ei gyenbedlu o Dduw sÿdd yn Cadw ei hun, a'r un drwg ni Chyffwrdd ac êf. Yr hwn sÿdd yn Credu yn mab Duw, syddgantho Dystiolaeth untbo ei hÿn. Hyn yw Swm y Cwbrwl, fôd i Ddynion fyw fellu, fel y Caffont Dystiolaeth ynddynt ei hynain. Ei bôd yn rhyngu bodd Duw, Yrydym yn Darllen am Enoch, y fôd gantho Cyn ei Gyfnewid Dystiolaeth ei fôd êf gwedu rhyngu bodd Duw. medd yr Apostol yn y I Joan. iii. 20, 21. Os Ein Calon a'n Condemna ni, mwy yw Duw n'an Calon, ac efe a wyr bôb peth; As Ein Calon ni'n Condemna y mae genym heddwch neu hyder

tiag

tiag at Dduw. Y Darllenydd Hawddgar, Pwy bynnag wyt, ac fydd yn Cael dy Gondemno neu, dygyhyddo ynot dy hûn, am yr hyn fydd ddrwg, Rwyf mewn tynerwch ac addfwynder yn Dymyno arnat ti i ddychwelyd at yr Ysbryd Sanctaidd hwnw yr hwn fydd oddimewn yndy Argyhoeddi: *Joan. xvi. 7, 8. Onid af fi ymaith, Niddaw y Diddanydd attoch chwi, os mi fi a af, mi ai danfonaf êf attoch chwi; aphan ddcl efe a argyhoedda yr bŷd o bechod.* Yr un Ysbryd glan ac fydd yn argyhoeddi Dynion o bechod, a roddyff nid yn unig allu ar y pethau hynny, ac y maunt yn Cael ei gorchfygu ganthynt, y rhai fydd ddrwg, Os cymerant ofal am dano ac ai Canlynant êf; ac fel ac y delont allan or pethau hynnu ac y mae'nt hwy yn Cael ei argyhoeddi oi plegid, fe a fydd yn ddiddanydd Duwiol yddynt hwy ac agant ei Cyfiawnhau yn y dyn oddifewn: Yr ydym yn darllen yn *Titus ii. 11, 12, 13. Canys ymddangosodd gras Duw, yr hwn fydd yn dweyn Fechydwrriaeth i bôb Dyn, Gan ein dyscu ni i wadu annurwioldeb a chwantau bydol, a byw yn -fobr, ac yn Gyfiawn, ac yn Dduwiol, yn y bŷd fydd yr awr hon; gan ddisgwyl am y gobaith gwynfydedig, ac ymddangosiad Gogoniant y Duw mawr, a'r Fachawdwr Jesu Grist: Yr hwn a roddes ei hun drosomi i'n prynu ni oddiwrth bôb anwiredd, ac i'n puro ni iddo ei hûn, yn bobl, briodol awyddys i weithredodd da.* Nawr er darfod i'r Apostl mor Rhagorol ddwyn Tyftiolaeth i ddigonolrwydd chyffredinolrwydd gras Duw, Mae llawer mor gyfing,

gyfing, fel nad ydynt fodlon i gyfadde fôd Crist gwedu marw dros bawb, nac y chwaith i fôd gras achybol gwedu i roddi i bawb, Er ein bôb yn darllen fôd Eglyrhad yr Ysbryd gwedu ei roddi i bôb dyn, fel y lleshau trwyddo. Ac yn Nameg yrhauwr, yr hwn a aeth allan i hau, yr hâd a Syrthiodd a'r bedwar maeth o dir, ond ni ddygodd allan ffrwyth i berffeithrwydd, ond yn unig yn y tir da; a'r gwâs anfyddiol oeddganddo Dalant gwedu ei gorchymyn iddo, yr hon odd ddigonol iddo êf, pebuafu yn ei Defnyddio; y mae yn amlwg i fôd y bai yntho êf ei hun, fellu os derfydd am neb efe ydyw ir achos oi ddinistr ei *hunau*, fel ac y dywedwyd am Israel, *O Israel di a ddinistrast du hun, ond O bonofi y mae dygymorth!* Duw a roddodd yddynt ei Ysbryd Daionus iw ei Cyfarwyddo, ond hwy a wrthryfelasant iw ei Erbyn. *Neb. ix. 20.* Llawer Jawn o ddiffig Jawn Ddualltwriaeth, a wnaethant cam ddefnydd o Eiriau *Paul* yn y. *Ryf. ix. 11, 12, 13.* Canys cyn geni y plant *Ëtto*, na gwneythyr o bonynt ddana drôg, fel y byddau i'r arfaeth yn ol *Etholedigaeth Duw* sefyll, nid o weithredoedd, *Eithr* or bwn fydd yn galw, y dywedwyd wrthi yr benaf a wasnaetha'r *Jeuangaf*. *Megis yr Scrifenwyd, Jacob* agerais, *Eithr Esau* a gaseais. Y nawr nid yw yr Apostl yn dywedyd mae Cyn geni y plant y Dywedwyd, *Jacob* a gerais ac *Esau* a gagaseaus, Ond y byddau i'r henaf wasnaethu'r *Jeuangaf*, fel ac y mae yn Scrifenedig, *Jacob* a gerais Ond *Esau* a gaseais; mae gantho berthynas i'r hyn ac fydd yn Scrifenedig

fenedig yn Obed. i. 10. *Am dy draba yn erbyn dy Frawd Jacob, gwarth atb orchgiddia, A thi a dorrir ymaith byth.*

Pe buafau Duw wedu casau *Esau*, a threfnu *Pharoah* i golledigaeth Cyn ei geni, fe fyddau derbyniwr wyneb, yr hyn fydd yn wrthwyneb ir i Dyftiolaeth yr Apostl Pedr. *Act. x. 34, 35.* Yna yr agorodd Pedr ei Enau ac ddywedodd, yr wyfyn Duall mewn gwirionedd, nad ydyw Duw dderbyniwr wyneb, ond ymbob Cenedl, y néb fydd yn ei ofni éf, ac yn gweithredu Cyfiawnder, fydd gymeradwy ganddo éf. Dyma 'r Condifiwnau, neu, 'r Cyflyrau a ofodyr a'r lawr, trŵy ba rai y gall pawb fôd yn Gymeradwy gan Dduw, Canys yr ydym yn Credu fel ac mae Ewyllys Duw yw, i bawb i fôd yn gadwedig, fellu hefyd i fôd ef yn rhoddi dŷdd o ymweliad i bôb dŷn, yn yr hwn y mae efe yn ymdrechu trŵy i Ysbryd glan or tufewn yddynt iddi Dychwelyd: Efe a ymdrechodd yn hîr a'r Bobl yn yr hen Fŷd, *Gen. vi. 3.* *A diwedodd yr Arglwydd, nid ymrysona fy Ysbryd i a dyn yn dragywydd, oblegid mae cnawd ydyw efe.* Fe fu amser yn yr hwn y gallsent hwy gael ei gwared, Ond ni ddychwêlent oddiwrth y pethau hynny ac oeddent yn ei an fodloni éf, am hynu fe ai Torrodd hwynt y maith yn ei ddigofaint; ac fe fu amser hefyd ymhaun y gallafau trigolion *Jerusalem* gael ei Casclu yng hŷd, Ond nis mynent hwy, a'n Jachawdwr; a wylodd drostynt hwy ac a Ddywedodd; *Matt. xxiii. 37, 38.* O *Jerusalem! Jerusalem!* yr bon wyt yn lladd y prophwydi, ac yn llabydd-

io y rhai a ddanfonir attat, pa sawl gwaith y mynnaswn gasglu dy blant yng hŷd, megis y Casgl Fâr ei chiwion dan ei hadenydd, ac nis mynnech! Wele yr ydys yn gadel Eich Fŷ i chwi yn angbyfanedd.

Ni ddywedodd Crist, nid ellyt moi Casclu, ond fe ddywedodd nis mynnech; Fellu nid oed yr achos na chafglwyd hwynt yn yr Arglwydd, ond ynddynt hwy ei hunain; oblegid pe buafau Duw, trwy ei ddirgel orfaeth Dragwyddol, gwedu rhagordeinio ymlaen llaw ei Dinistr, Pam y danfonodd ef ei weision attynt mewn trefn iw ei Casglu hwynt? Pabeth a all Dynion Feddwl wrth fôd Ein Jachawdwr yn wylo drostynt hwy, os oeddent ymlaen llaw gwedu ei rhagordeinio yn ddiatteg i golledigaeth. Mi a ddymynwn i bawb i ystyriaid y pethau hyn yn ddifrifol; felgwedodd yr Apostl yn Rhuf. ix. 22. Beth o's yw Duw, yn ewyllysio dangos ei ddigofaint, a pheru adnabod ei allu, a oddefodd trwy ei hir ymaros lestri Digofaint wedi ei cymbwysu i golledigaeth: A pham y mae'r gair hirymaros yma, ond mewn trefu iw ei enill hwy? A pham medd yr Apostl i Pedr. iii. 20. Yr oedd hiramynedd Duw yn aros yn Nyddiau Noe tra y darperid yr Arch, Ond i geisio ei troi neu, ei dychwelyd oddiwrth ei gweithredodd pechadyrys ac aniwial? Pan Naccaodd Pharoah i ollwng Israel-ymaith, gan ddywedyd Exod. v. 2. Pwy yw yr Arglwydd fel y gwr-andawysf i a'r ei lais i ollwng Israel ymaith? Yr Arglwydd nid adwain, ac Israel nis goll-yngaf; yn yr ydym yn darllen i'r Arglwydd
lon

ddywedyd, *Exod. vii. 3. A minnau agaledaf galon Pharao; ac a amlbâf fy arwyddion am rhyfeddadau yngwlad yr Aipht.* Ar Arglwydd a ddangosodd ei allu yn ei ddinistr ef, fel ac y darfu iddo, êf yn Ninistr yr hen Fyð; *Exod. xiv. 23.* Bydded i hyn gael ei ystyriaid yddynt hwy ddwyn hyn arnynt ei hunain, trwy ei gwrthryfelgarwcha yn Erbyn yr Arglwydd ar hen Fyð, os oedd efe wedi Rhagderfynu ymlaen llaw ei Dinistr? Y darllenydd hawddgar, yr ydwyf yn dymyno i'r Arglwydd agor dy Ddualldwriaeth trwy ei Ysbryd glan, fel y byddo iti Jawn ddirnad y pethau hyn. *Pedr a ddywed, 2 Pedr iii. 15, 16. A chyfrifwch hir ammynedd ein Harglwydd, yn Fechydwrriaeth; megis ac yr Scrifenodd ein banwyl Firawd Paul attoch chwi, yn ol y doethineb a rodded iddo êf, Megis yn ei holl Epistolau befydd yn llefaru ynddynt am y Pethau hyn: Yn y rhai y mae rhywbethau anbarwdd ei duall, y rhai y mae yr anysgedig ar anwaftad yn ei gwyr droi, megis yr Scrythyrau erill iw ei dinistr ei hunain.* Nid odd Pedr, yn meddwl am y rhai anysgedig yn allanol, Canys y mae hynu yngwyr droi geiriau *Paul*, oblegid yr ydym yn darllen fôd *Pedr* ac *Joan* yn anysgedig ac yn anllythrenog, *Act. iv. 13. A phan welasant hyfder Pedr ac Joan, a Duall mai gwyr anllythrenog ac anysgedig oeddynt, hwy a ryfeddasant. A hwy a'i badwaenent, bôd hwy gida'r Jesu.* Yr oedd y pryd hynnu, ac y mae y nawr, y faeth neu, 'r Cyfriw ac fydd yn anysgedig yn ysgol Crist, y rhai fyant ac ydynt yn gwyr droi geiriau *Paul*

D

sef,

fef, y rhai nad ydynt wedu Cael ei dyscu yn yfcol Crist, Nid yw Ryfedd ei bôd nhwy yn rhoddi a'r lawer ofannau yn yr Scrythyrau Sanctaidd. Ac erbod y lle yma wedu Cael ei gam ddefynyddio gan lawer, y mae yr Apostl yn rhoddi helaeth a chyflawn Dystiolaeth o Ewyllys Duw tu ag at ddynol rhyw yn y, i Tim. ii. 1, 2, 3, 4. C-yngbori yr ydwyf-am hynny ymlaen pob peth fôd ymbiliau, a gweddian, a deisyfiadau, a thalu diolch dros bôb dyn: Dros frenhiniodd a pharwb ac sydd mewn gorywchafiaeth; fel y gallom ni fyw yn llonydd ac yn beddychol; mewn pob Duwioldeb ac onest-rwydd; Canys byn sydd gymeradwy ger bron Diw Ein ceidwad, yr hwn sydd yn Ewyllysio bôd pob dyn yngadwedig, ai dyfod i wybodaeth or gwirionedd. Pe buafau yr Apostl yn Credu fod rhan o ddynol rhyw gwedu ei rhagordeinio i golledigaeth cyn ei geni, ni buafau ef yn Cyngbori Timothy i weddio dros bôb dyn, nac y chwaith yn dywedyd wrtho mae Ewyllys Duw odd bôd pob dyn yn gadwedig: Fellu os bydd neb yn golledig fel ac yr ystyriwyd or blaen, y mae ei Colledigaeth hwy o honynt ei hunain, Ezech. xxxiii. 11, 12, 13, 14, 15. Dywed-wrthynt, fel mae byw fi medd yr Arglwydd Dduw, nid ym hoffaf ym Marwolaeth yr aniwiol; ond troi o'r aniwiol oddiwrth ei ffordd, a byw: Dychwelwch, Dychwelwch, oddiwrth eich ffyrdd Drygionys; canys tŷ Israel pa ham y byddwch feirw? Pan ddywedwyf wrth y Cysion, gan fyw y Cayff fyw; os efe a bydera a'r ei gyfiawnder, ac a

wna anwiredd, ei bôll Gyfiawnderau ni chofir;
ond am ei anwiredd a wnaeth efe, am dano y
býdd efe marw. a phan ddywedwyf wrth yr
anuwiol gan farw y byddi farw; os dychwel efe
oddiwrth ei bechod, a gweythyf barn a chy-
fiawnder; o's yr anuwiol a ddadrydd wystl, ac
a rydd yn ei ol yr hyn a dreisiodd, a rhodio yn
Neddfau 'r bywyd, heb wneythyr anwiredd, gan
fyw y býdd efe byw, ni býdd marw. Mi ddy-
mynwn i bawb ystyriad yn ddifrifol hyn yma,
Ac i bawb or rhai fydd yn tybied ei bôd yn
sefull yn ddiogel, gymeryd gofal rhag yddynt
Syrthio; a'r rhai ac fydd wedu bôd mewn
drygioni, am yddynt hwy gymeryd anogaeth i
ddychwelyd at yr Arglwydd trwy wir Edi-
feirwch a gweilhad bywyd, fel y Caffont
Drygaredd a'r ei law êf, fel ac y dywedodd y
Prophwyd, Esau 55. 7. Gadawed y drygionus
ei ffordd a'r gwr anwir ei feddylieu; adychweled
at yr Arglwydd, ac efe a gymer Drygaredd arno;
ac at ein Duw ni o herwydd fe arbed yn be-
laeth. Nid ydym ni or un feddwl, a'r rhai
fydd yn dywedyd, Unwaith mewn gras a byth
mewn gras neu. Na ddychon rhai Syrthio
oddiwrth y gradd lleia o wir Ras Cadwedi-
gol; ond yr ydym ni yn Credu y gall Dy-
nion yn awr, fel, y rhai hynny yn yr amser
Gynt, wneythyr llongddrylliad oi fydd a chy-
dwybod dda, ac oddiwrth yr hyn a Ddywed-
wyd orblaen, y mae yn amlwg y dychon dyn
Cyfion droi oddiwrth ei Gyfiawnder, am hynny
mae yn dda i bawb wiliad neu, fôd yn wi-
liadwrys, Yr hyn yr wyf yn ei ddywedyd
wrthych

wrthych chwi medd Crist yr wyf yn ei ddyweded wrth barwb, Gwiliwch. Nidoes un dyn mewn Diogelwch ymhellach nac y mae a'r ei wiliadwriaeth neu, ddisgwylfa. Pan oedd Dafydd, a Phedr, heb fôd a'r ei gwiliadwriaeth, hwy a Syrthiafant; a'r tramcwyddiadau y fydd yn Digwydd ymhlith meibion Dynion, ydynt yn dyfod o Eifiau Cadw a'r ei gwiliadwriaeth; Nid o blegid nad ydym ni yn Credu y gall gras a Daionus Ysryd Duw, i fôd ynddigonol igadw Dynion rhag Syrthio a phechu, ac oddiwrth bôb drwg a phethau niweidiol fel yr ymgadwont atto neu, y gofalont am dano ef; Ir hwn Ras Fy Nghyfaill y darllenyydd yr wyf yn dy Orchymyn di am Ddiogelwch a chadwedigaeth.

2. *Ymertbynas yr Scrythyr lân.*

ER bôd rhai gwedu ein Camddisgrifio neu, 'n gosod allan, megis pe buafem yn Disgrifio neu, yn distyry Scrythyrau Sanctaidd yr Hen Destament a'r Newydd; Etto yr ydym yn bendithio Duw, a chenym fawr achos i wneyd fellu, oherwydd y Rhagorol Gyngor fydd yn gynwysedig ynthynt, yr hwn fydd wedi deilliaw oddiwrth Ysbryd Duw, ac fydd yn Cael ei Cadw mewn Coffadwriaeth hyd y dydd heddiw, Ac mae yn ffafr mawr Ein bôd yn byw dan y faeth lywodraeth, fel ac yr ydym yn cael rhyddid iw ei darllen hwynt, y mae hyn yn Rhagorfraint ac y mae llawer o rhai a Elwyr yn Gristnogion yn Cael ei Diddymy

Diddymy neu, ei gwneythyr yn ymddifaid o
 hono mewn rhai gwledydd Erill; ac yr wyf
 yn dymyno i bawb i marfer ai darllen gida
 phob diwidrwydd, yr odd *Paul* yn Canmol
 ‘*Timothi* am hyn, 2 *Tim.* iii 15, 16, 17. Ac
 ‘iti er yn fachgen wybod yr Scrythyr lân yr
 ‘hon fydd abl i’th wneythyr di yn ddoeth i
 ‘Jechydwriaeth, trwy ’r ffydd fydd yn nghrist
 ‘Jesu. Yr holl yscrythyr fydd gwedi ei rho-
 ‘ddi gan ysbrydoliaeth Duw, ac fydd fyddiol
 ‘i athrawiaethu, i argyhoeddi, i gyryddu, i
 ‘hyfforddii mewn Cyfiawnder; fel y byddo dyn
 ‘Duw yn berffaith, wedi ei berffeithio i bôb
 ‘gweithred dda.’ Medd Crist, yn *Joan* v. 39,
 40. ‘Chwiliwch yr yscrythyrau; Canys ynthynt
 ‘hwy yrydych chwi yn meddwl Cael bywd
 ‘tragwyddol; a hwynt hwy yw y rhai sy’n
 ‘tystiolaethu am danafi. Ond ni fynnwch chi
 ‘ddyfod attafi fel y Caffoch fywyd.’ Ymaunt
 iw ei mawr brisio, nau, gwerthfawrogi o her-
 wydd ei bôd yn tystiolaethu am Grist, yn yr
 hwn ymae gallu gantho i roddi i ddynion Or-
 ywchafiaeth a’r ei hôll lygredigaethau ai an-
 wydau, ac ywei Cynorthwyo i wneythyr Ewy-
 llys Duw; yr ydym yn darllen i Grist ‘ddy-
 ‘fod at yr eiddo ei hûn, yn *Joan* i. 11, 12.
 ‘At yr eiddo ei hun y daeth, a’r Eiddo ei hun
 ‘nis Derbyniasant êf; Ond cennifer ag a’i der-
 ‘byniasant êf, efe a roddes iddynt allu i fôd
 ‘yn feibion i Dduw, sef i’r sawl a gredant yn
 ‘ei Enw êf.’ Y rhai a dderbyniant Grist trwy
 ei Ysbryd iddi Calonanu, yw y rhai ac fydd
 yn derbyn gallu; Canys Ysbryd Crist yw nerth

y Cristion: ‘ Fel ac ydywedodd yr Apostl yn
 ‘ *Phil.* iv. 13. Mi allaf bôb beth trwy Grist yr
 ‘ hwn fydd yn fy nerthu i. Yrydym yn dar-
 ‘ llen hefyd yn 2 *Pedr* i. 20, 21. Gan wybob
 ‘ hyn yn gyntaf, nadoes un Brophwydoliaeth
 ‘ or yscrythyr o ddeongliad priod; Canys nid
 ‘ trwy Ewyllys dyn y daeth gynt Brophwydo-
 ‘ liath: Eithr Dynion Sanctaidd Duw a lefara-
 ‘ fant megis y Cynhyrfwyd hwy gan yr Ysbryd
 ‘ glan.’ Y nawr yr ydym ni yndywedyd mae
 y Deonglwr Cywyr or gscrythyrau Sanctaidd
 yw yr Ysbryd Glan, fef, yr Ysbryd hwnw
 oddiwrth ba un ymaent wedu deilliaw; oblegid
 yr ydym yn darllen Nad yw y dyn anianol yn
 derbyn o bethau ysbrydol Duw, nac ych-
 waith ynei adanbod hwynt medd y testyn, ac
 y mae rheswm Cadarn wedu iosod ar lawr
 am hynny, oblegid mae yn ysbrydol y bernir
 hwynt, y maunt llwchlaw ei gyrhauddiad ai
 amgyffred, 1 *Cor.* ii. 11. ‘ Canys pa ddyn a
 ‘ Edwyn bethau dyn, ond Ysbryd dyn yr hwn
 ‘ fydd yntho êf? fellu hefyd pethau Duw nid
 ‘ nêb ônd Ysbryd Duw.’ Hwn ydyw yr ago-
 riad ac fydd yn agor Dirgeledigaethau teurnas
 Dduw, i Ddynion. Yr wyfi yn Cymeryd hyn
 i fôd yn achos mawr o gymaint o gam gyme-
 riad ynghylch Crefydd, a phaham y mae lla-
 wer yn rhoi y faeth gam ddehongliad a’r am-
 riw rannau or Scrythyrau Sanctaidd, fel ac y
 maunt? Ond oblegid nad ydynt yn dyfod at
 yr Ysbryd Duwiol hwnw yr hwn fydd yn
 rhoi Jawn agwir ddealldwriaeth, ‘ megis ac
 ‘ ydywedodd Elihu, *Job* xxxii. 8. Y mau Yf-
 ‘ bryd

' bryd mewn dyn; ac ysbrydoliaeth yr holla-
 ' lluog fydd yn gwneythyr yddynt hwy dduall.'
 Hyd oni ddelo Dynion at lân Ysbryd Duw
 ynthynt hwy ei hunaiu, nid allant adnabod
 Duw, na'i bethau ychwaith; ' Canys yr ydym
 ' yn darllen yn *Matt.* xi. 27. Ac nid Edwyn
 ' nêb mab, ond y tad, a'r hwn yr Ewylly-
 ' fio 'r Mâb ei ddatcyddio iddo.' nawr pe
 bae Datcyddiad wedi darfod, fel y mae rhai yn
 tybied ei fôd, Pafaeth Gyflwr trienus y byddau
 Dynol rhyw yntho? Canys yr ydym yn dar-
 llen Nad yw y bŷd trwy ei ddoethineb ddim
 yn adnabod Duw, oblegid nidoes dim gwir
 adnabyddiaeth o Dduw, ond trwy Ddatcyddiad
 ei fâb; ac fel ac y mae Dynion yn dyfod i
 gael adnabyddiaeth tŷfewnol o Dduw, yna y
 deuant I Jawn dduall yr yscrythyrau Sancta-
 aidd, y rhai agwedu deilliaw oddiwrth Dda-
 ionus Ysbryd Duw, am ba achos yr ydym ni
 yn ei mawr brisio ai Gwerthfawrogi, Er ei fôd
 yn beth yw ei ofni, fôd rhai ac a Enwyr
 yn Gristnogion Yn angredu Llawer or gwiri-
 oneddau mawrion ac fydd yn gynwysedig yddynt
 Canys yr wyf fi yn Credu y dychon Dyn trŵy
 fynych wrthryfela yn erbyn Sanctaidd Ysbryd
 Duw, yntho ei hŷn, Gyrhauddyd ir fath radd
 o ddrygioni, hyd oni wrthwynebo êf yr Scryth-
 yrau, ai Cyfri nhwy fel chwedlau ofer; a bôd
 mor belled oddiwrth gyfadde fôd dim o Dduw
 mewn dyn, hydonid elo êf i wadu yr Arglwydd
 yr hwn ai prynodd êf, ' yn ol y lle hynnu yn
 ' y *Pfal.* xiv. 1. Gan ddywedyd yn ei galon
 ' nad oes un Duw.' Gwaith gelyn Pob Cy-
 fiawnder.

y Cristion: ' Fel ac ydywedodd yr Apostl yn
 ' *Phil.* iv. 13. Mi allaf bôb beth trwy Grist yr
 ' hwn fydd yn fy nerthu i. Yrydym yn dar-
 ' llen hefyd yn 2 *Pedr* i. 20, 21. Gan wybob
 ' hyn yn gyntaf, nadoes un Brophwydoliaeth
 ' or yscrythyr o ddeongliad priod; Canys nid
 ' trwy Ewyllys dyn y daeth gynt Brophwydo-
 ' liath: Eithr Dynion Sanctaidd Duw a lefara-
 ' fant megis y Cynhyrfwyd hwy gan yr Ysbryd
 ' glan.' Y nawr yr ydym ni yndywedyd mae
 y Deonglwr Cywyr or gscrythyrau Sanctaidd
 yw yr Ysbryd Glan, sef, yr Ysbryd hwnw
 oddiwrth ba un ymaent wedu deilliaw; oblegid
 yr ydym yn darllen Nad yw y dyn anianol yn
 derbyn o bethau ysbrydol Duw, nac ych-
 waith ynei adanbod hwynt medd y testyn, ac
 y mae rheswm Cadarn wedu iosod ar lawr
 am hynny, oblegid mae yn ysbrydol y bernir
 hwynt, y maunt llwchlaw ei gyrhauddiad ai
 amgyffred, 1 *Cor.* ii. 11. ' Canys pa ddyn a
 ' Edwyn bethau dyn, ond Ysbryd dyn yr hwn
 ' fydd yntho êf? fellu hefyd pethau Duw nid
 ' nêb ônd Ysbryd Duw.' Hwn ydyw yr ago-
 riad ac fydd yn agor Dirgeledigaethau teurnas
 Dduw, i Ddynion. Yr wyfi yn Cymeryd hyn
 i fôd yn achos mawr o gymaint o gam gyme-
 riad ynghylch Crefydd, a phaham y mae lla-
 wer yn rhoi y faeth gam ddehongliad a'r am-
 riw rannau or Scrythyrau Sanctaidd, fel ac y
 maunt? Ond oblegid nad ydynt yn dyfod at
 yr Ysbryd Duwiol hwnw yr hwn fydd yn
 rhoi Jawn agwir ddealldwriaeth, ' megis ac
 ' ydywedodd Elihu, *Job* xxxii. 8. Y mau Yf-
 ' bryd

' bryd mewn dyn; ac ysbrydoliaeth yr holla-
 ' lluog fydd yn gwneythyr yddynt hwy dduall.'
 Hyd oni ddelo Dynion at lân Ysbryd Duw
 ynthynt hwy ei hunaiu, nid allant adnabod
 Duw, na'i bethau ychwaith; ' Canys yr ydym
 ' yn darllen yn *Matt.* xi. 27. Ac nid Edwyn
 ' nêb mab, ond y tad, a'r hwn yr Ewylly-
 ' fio 'r Mâb ei ddatcyddio iddo.' nawr pe
 bae Datcyddiad wedi darfod, fel y mae rhai yn
 tybied ei fôd, Pafaeth Gyflwr trienus y byddau
 Dynol rhyw yntho? Canys yr ydym yn dar-
 llen Nad yw y bŷd trwy ei ddoethineb ddim
 yn adnabod Duw, oblegid nidoes dim gwir
 adnabyddiaeth o Dduw, ond trwy Ddatcyddiad
 ei fâb; ac fel ac y mae Dynion yn dyfod i
 gael adnabyddiaeth tŷfewnol o Dduw, yna y
 deuant I Jawn dduall yr yfcrythrau Sancta-
 aidd, y rhai agwedu deilliaw oddiwrth Dda-
 ionus Ysbryd Duw, am ba achos yr ydym ni
 yn ei mawr brisio ai Gwerthfawrogi, Er ei fôd
 yn beth yw ei ofni, fôd rhai ac a Enwyr
 yn Gristnogion Yn angredu Llawer or gwiri-
 oneddau mawrion ac fydd yn gynwysedig yddynt
 Canys yr wyf fi yn Credu y dychon Dyn trŵy
 fynych wrthryfela yn erbyn Sanctaidd Ysbryd
 Duw, yntho ei hŷn, Gyrhauddyd ir fath radd
 o ddrygioni, hyd oni wrthwynebo êf yr Scryth-
 yrau, ai Cyfri nhwy fel chwedlau ofer; a bôd
 mor belled oddiwrth gyfadde fôd dim o Dduw
 mewn dyn, hydonid elo êf i wadu yr Arglwydd
 yr hwn ai prynodd êf, ' yn ol y lle hynnu yn
 ' y *Pfal.* xiv. 1. Gan ddywedyd yn ei galon
 ' nad oes un Duw.' Gwaith gelyn Pob Cy-
 fiawnder.

fiawnder, ydyw perfwado Dynion i gredu nad oes un Duw, ac nad ydyw yr yfcrythyrau ond ffûg, ac nad ydyw dynion i roddi Cyfri oi geiriau ai gweithredodd, ac nad oes dim gwo-brau, na chofpedigaeth iw ei gael yn yr amfer fydd i ddyfod; Ac y gallant rodio mewn helaethrwydd A chymeryd ei llawn rwyfc mewn Drygioni. O mor ddymynol fyddau, os oes nêb or Cyfriw ac Sydd gwedu myned ir fath Radd uchel o Galongaledwch a Drygioni a hyn, yn fyw, Dydd trygaredd pa rhai fydd heb fyned heibio yn gwbwl, yddynt hwy gael ei dwyn tan Deimlad oi hanwireddau ai Cyfeiliornadan, a chael fellu ei darostwng yn ei henaidiau oi blegid, fel os bydd bosibl y byddo yddynt gael trygaredd a'r law Duw. A pha orau Cristion y fyddo dyn, mwya Cywir a hollawl gyfri neu, barch afydd gantho ir Yfcrythyrau Sanctaidd.

3. *Ymerthynas Addoliad.*

YR ydym yn byw mewn amfer, ymha un y mae gwahaniaeth mawr, a hynny ymyse y rhai a Elwyr yn Gristnogion, Ynghylch Crefydd ac Addoliad Duw, Gwahaniaeth ynghylch Crefydd, ac addoliad Nid ydyw yn beth Newydd, Yr odd yr Iddewon ar Samariaid yn gwahanu ir fath radd pell, fel ac y gallir tybied nad oedd dim Cyfeillach rhyngthynt hwy ai gilydd. *Joan. iv. 9.* y mae yn beth na ddylau fôd, lle bytho Crefydd yn chwerwi pobl, ac yn peru y ddynt groesi ac ym chwerwi y naill yn Erbyn y llall. Cariad yw Cristnogeiddrwydd,
a'r

a'r hwn fydd Gristion yn ei galon, fydd lawn o Doftyri ac Ewyllys da at yr rhai ac fydd tan Gamfyniadau mewn achosion Crefydd; a'r gwaetha a ddymynai êf ir Cyfyw rai oll, ydyw ir Arglwydd ei Cyfrwyddo hwy ir Jawn; Canys ni fynnai y rhai fydd a meddwl Crist ganddynt, fod un Enaid yn Cyfeiliornu mewn ffydd nac ymarfer ychwaith. Ein Jachawdwr yn ei ymddiddanion a'r wraig o *Samaria*, a ofododd allan yn Eglur y gwir a'r ysbrydol addoliad yn, *Joan* iv. 23, 24. ' Ond Dyfod y ' mae 'r awr, ac ynawr y mae hi, pan addolo ' y gwir addolwyr y Tâd mewn Ysbryd a- ' gwirionedd; Canys y Cyfriw y mae y Tâd ' yn ei Ceisio iw addoli êf. Ysbryd yw Duw; ' a rhaid i'r rhai ai haddolant êf ei addoli ' mewn Ysbryd a gwirionedd.' Ynawr yr ydym ni yn Credu, megis ac y mae Duw yn Ysbryd, fe ellid ei wir addoli ban byddom yn ymgynull ynghyd yn ei Ysbryd êf, Er na byddo gair yn allanol yn Cael ei ddywedyd yn Ein mysg, megis ac y dywedodd Crist, *Mat.* xviii. 20. *Pa le bynnag y byddo Dau neu dri gwedi ymgynill ynghyd yn fy Enw i yno y byddaf yn ei Canol bwynt; Ar Prophwyd Sanctaidd a ddywed yn Efa. xl. 31. Y rhai o Ddisgwiliant wrth yr Arglwydd a adnecwyddant ei nerth, Ehedant fel Eryrod; rhedant ac ni flinant, rhodiant ac ni ddysygiant.*

Er fy mod i yn Credu fôd llawer o Gristnogion Duwiol ac allant ddywedyd fel ac y darfu iddynt ddisgwyl yn ddarostyngedig wrth yr Arglwydd mewn gwir Ddistawrwydd, oddi-

E

wrth

wrth bôb Cnawd, gwedi gwir sefydlu eu meddyliau arno êf, hwy a fwynhaifant y Cyfur Duwiol hwnw yr hwn oedd tuhwnt i'r hyn ac allent ei ofod allan mewn geiriau; Er bôd y Disgwyliad Distaw yma yn ddirgelwch mawr i lawer o bobl. Y mae Dysgawdwr Duwiol yn agos at Ddynion sef yn eu Calonau, yr hwn fydd yn Ddigonol iw Dyfsgu hwy, trwy ei bôd yn Cymeryd gofal amdano êf. Y mae yn beth i'w ofni yn fawr i fôd amryw bobl yn hyderu a'r ddyfgeidiaeth Dynion ag yn Esgeulyso y dyfgawdwr Duwiol ynddynt eu hunain, i *Joan ii. 27.* *Ond y mae 'r Eneiniad a dderbyniafocb ganddo êf, yn aros ynoch chwi ac nid oes arnoch Eisiau dysgu o neb chwi: Either fel y mae yr un Eneiniad yn Eich Dyfsgu chwi am bôb peth, a gwir yw, ac nid yw getwydd: Ac megis y'ch dyfgodd chwi, arosfwech ynddo.* Ynawr y mae 'r gwr Sanctaidd yn y lle hwn yn gosod allan yn helaeth gan ddywedyd nad rhaid i neb ei dyfsgu ond fel ac yr oedd yr un Eneiniad yma yn ei dyfsgu hwy, &c. Yr ydym yn mawr arddel Gweddiau a phregethiad allanol, lle byddo yn deilliaw oddiwrth yr Eneiniad Duwiol hwn. Os gwêl Duw yn dda i lefaru trwy hynny, trwy ryw offerenau, pa un bynnag ai gwryw ai benyw, yr ydym ni yn Credu y Dylai fôd rhyddid yn ein plith, i bôb un lefaru fel y byddo êf yn gofyn ganthynt hwy, i *Cor. xiv. 31, 32.* *Canys chwi a ellwch oll brophwydo bôb yn un, fel y dyfsgo pawb, ac y Cyffurer pawb. Ac y mae Ysbryd y Prophwydi yn ddarostyngedig i'r Prophwydi.* *Act. ii. 4.* *A hwy oll a lanwyd a'r Ysbryd*

bryd glân, ac a ddechreuasant lefaru a thafodau Eraill, megis y rodde yr Ysbryd iddynt ymadrodd. Yr ydym yn Credu mae gwir Bregethu a gweddi, ydyw yr hwn fydd yn tarddu allan, neu yn deilliaw oddiwrth yr Ysbryd glân. Rbyf. viii. 26. Canys ni wyddom ni beth a weddiom, megis y dylem: Eithr y mae 'r Ysbryd ei hun yn Erfyn drosom ni ag ocheneidiau anrhaethadwy. I Cor. xiv. 15. Mi a weddiaf a'r Ysbryd, ac a weddiaf a'r Diall befyd: Canaf a'r Ysbryd ac a'r Diall befyd. Dyma 'r pregethiad a'r gweddio, a'r Canu, yr ydym ni yn ei arddel, sef yr hwn ac fydd trwy Gyfrwyddiadau a chynorthwyadau yr Ysbryd glân. Y mae rhai yn Erbyn i fynwyaidd lefaru yn yr Eglwys Oddiwrth yr hyn y mae 'r Apostol yn ei ddywedyd yn I Cor. xiv. 34, 35. Tawed Eich gwragedd yn yr Eglwys; Canys ni Chaniatawyd iddynt lefaru, ond bôd yn oftyngedig megis ac y mae 'r Gyfraith yn Dywedyd. Ac as mynant ddysgu dim, ymofynant ai gwyr gartref; oblegid anweddaidd yw i wragedd lefaru yn yr Eglwys. I Tim. ii. 11, 12. Dysged gwraig mewn distawrwydd mewn pôb gostyngeddwydd, ond nid wyf yn Cenedadu i wrraig athrawiaethu, nac ymawdurdodi a'r y gŵr, eithr bôb mewn Distawrwydd.

Nid ydym ni yn Cymeryd hyn yn waharddiad i wragedd Sanctaidd lefaru, y rhai byddo Duw yn ei galw i hynny; Ac yr ydywyf fi yn tybied i fod yn beth Camfyniadol Jaw'n i neb Dybied, neu feddwl bôd yr Apostl yn Erbyn gwragedd sanctaidd i lefaru, yr rhai ac y mae

Duw gwedi ei Galw i hynny: Ond y Cyfryw wragedd blîn ac afreolus, y rhai ac oedd yn Cythryblu yr Eglwys trŵy ei Cwestiwnau, ac oeddent yn ymawdyrdodi ar ei gwŷr, Dyma 'r fath rai yr oedd efe, ag yr ydym ninau yn ei herbyn. Pe buafau yr Apostl *Paul* yn erbyn gwragedd sanctaidd i Brophwydo a gweddio, Paham y gosododd efe reolau iddynt pa fodd yr ymddygent ei hunain pan y byddent yn gweddio neu, yn Prophwydo; 1 *Cor.* xi. 5. *Eithr pŏb gwraig yn gweddio, neu yn Prophwydo, yn benoeth, sydd yn Cwilyddio ei phen;* Ac y mae efe yn gorchymyn i'r rhai Crediniol amryw o wragedd da, *Rbaf.* xvi. i hyd. xiii. *Yr wyf yn gorchymyn i chwi Phebe Ein Chwaer, yr hon sydd weinidoges i Eglwys Cenchrea:* Y mae pŏb gwinidogion da i Jesu Grist yn weision i'r Eglwys. Ac fe a gynghorodd ei wir gyfaill, i gymorth y Gwragedd hynny y rhai a gydlafyriasant ac ef yn yr Efengil; Felly yr oedd efe yn anogaethior i'r gwragedd sanctaidd y rhai a lafyriasant gydag ef yn yr Efenegyl, yr ydym yn darllen yn *Luc.* ii. 37. 38. *Fôd Anna yn llefaru yn yr Eglwys, yr hon oedd weddw ac yngbwlch Pedair ugain a phedair blwydd oed, yr hon nid ai allan or Deml, ond gwasnaethu Duw mewn ymprydiau a gweddiau Ddydd a nôs; a hon hefyd yn yr awr hono, gan sefyll ger llaw, a folianodd yr Arglwydd, ag a lefarod am dano ef wrth y rhai oll oedd yn disgwyl am dano ef yn Jerusalem.* Yr ydym yn darllen fod gan *Pbylib* yr Efangylwr bedair merch o wryfon, y rhai oeddent i gŷd yn prophwydo, Ac hefyd yr ydym yn

yn darllen Pa fodd y prophwydodd Joel y tywallldai Duw oi ysbryd, &c. *Act. ii. 16, 17, 18.* Eithr hyn yw'r peth a ddywedpwyd trwy y Prophwyd Joel, a bydd yn y dyddiau Diweddaf, medd Duw, y tywalltaf o'm bysbryd a'r bôb Cnawd a'ch meebion chwi ach merched a brophwydant, ach gwyr Jeuaingc a welant weledigaethau, ach benafgwyr a freuddwidiant freuddwydion; Ac a'r fy ngweision a'm llaw-forwynion y tywalltaf fy ysbryd yn y dyddiau hynny, a hwy a brophwydant. Ynawr er bod prophwydo yn Cael ei gymeryd yn fynych yn yr crythyr a'm-Rhag-fynegu pethau i ddyfod, Darllen *Jeremia, xxi.* a llawer Eraill o Brophwydoliaethau y Prophwydi, Er ei bod iw cymeryd am adeiladu yr Eglwys, *1 Cor. xiv. 3, 4.* Eithr yr hwn sydd yn Prophwydo, Sydd yn llefaru wrth ddynion Er adeiladaeth, a chyngor, a chysur, Yr hwn sydd, yn llefaru a thafod Dieithr, sydd yn ei adeiladu ei hunan; Eithr yr hwn sydd yn prophwydo sydd yn adeiladu yr Eglwys. Fe ddanfonwyd Mair gan Grist i fynegu ei adgyfodiad. *John xx. 17.* Ar Jesu a ddywedodd wrthi, na chyffwrdd a mi; oblegid ni dderchefais i Etto at fy nbâd, Eith dôs at fy mrodyr, a Dywed wrthynt, yr wyf yn derchafu at fy nbâd i ach Tâd chwithau, am Duw i ach Duw chwithau.

A'r wraig o Samaria a fu yn offerynol i ddwyn llawer oi Chymydogion i gredu ynghrist gan ddywedyd yn, *Joan iv. 29. 39.* 'Deuwch
' Gwelwch ddyn yr hwn a fynegodd imi yr
' hyn oll a wneuthym, onid hwn yw'r Crist? A
' llawer or Samariaid or Ddinas hono a gredodd
' yntho

' yntho, o herwydd gair y wraig yr hon a
 ' Dyftiolaethodd, efe a ddywedodd imi yr hyn
 ' oll a wneuthym.' Ynawr at Grift, megis
 ac y mae efe yn ymddangos or tu mewn
 ynghalonau Dynion trwy ei oleuni ai Ysbryd,
 yr ydym yn dymuned i bawb ddyfod. Efe yw'r
 hwn fydd yn dangos i ddynion pan by-
 ddont a'r fai. Crist oddimewn, *Col. i. 27.* *Yr*
hwn yw gobaith Gogoniant y Sainc fydd ddir-
 gelwch mawr i lawer o bobl: Medd yr Apostl
Paul yn y Gal. i. 16. *Ond pan gwelodd Duw*
yn dda, i ddatcuddio ei Fâb ynosi, fel y Pre-
gethwn ef ymblith y Cenedloedd; yn y fan
nid ymgynghorais a chig, a gwaed: Dyma lle
 roedd mab Duw gwedi ei ddatcuddio yntho
 ef. Ynawr fel y Caffo pawb Jawn ddialld-
 wriaeth o bethau Duw, yr ydym yn dymuno
 arnynt ddyfod atto ef yr hwn y mae agoriad
 Dafydd gantho, yr hwn fydd yn agor Dirgele-
 digaethau Teyrnas Dduw i Ddynion.

4. *Yngbylch Bedydd.*

O HERWYDD nad ydym yn arfer
 Bedydd Dwfr, a'r bara a'r gwin, yr ydys
 gwedi dywedyd yn galed am danom, fel pe
 buafem yn gwadu ordindadau Jesu Grift; Pryd
 nad oes nêb Dynion ac wyf fi yn ei wybod
 am danynt, ac fydd yn gwir gyfaddef yr angen-
 rheidrwydd o Gredu a chael ei bedyddio yn
 fwy nac yr ydym ni. Ond nid ydym yn diall
 fôd yn unig y Grediniaeth Historiaol o Gen-
 hedliad, Genedigaeth, bywyd, Gwrthiau, Mar-
 wolaeth

wolaeth, Dioddefiadau, adgyfodiad a Derchafiad Crist, neu gael ei bedyddio yn allanol a Dwfr yn rhoddi hawl i ddynion oi Jechydwriaeth; oblegid yr ydym yn darllen yn yr, *Aet.* viii. 13. 23. Ddarfod i Simon y Swynwr gredu a chael ei fedyddio, Etto yr oedd efe mor belled oddiwrth fôd mewn Cyflwr o Jechydwriaeth, hyd oni Ddywedodd Pedr wrtho, *Canys mi a'th welaf mewn bustl chwerder ac mewn Rhwymedigaeth anwiredd.* Ond rhag i neb gamgymeryd, sef, i gymeryd Bedydd Dwfr i fôd yr unig fedydd hanffodol angenrheidiol ac achubol, Gwrandewch yr Apostl, i *Pedr* iii. 20, 21. *Y rhai a fu gynt anusydd, pan unwaith yr ydoed bir amynedd Duw yn aros yn Nyddiau Noe, tra y darparwyd yr arch, yn yr hon ychydig, sef wyth Enaid a achybwyd trwy Ddwfr. Cyffelybiaeth Cyfatebol i'r bwn y fydd yr awrbon yn Ein achyb ninau, sef Bedydd, nid bwrw ymaith fydreddi'r Cnawd, Nodwch, ond i ymatteb Cidwybod dda tuag at Dduw, trwy adgyfodiad Jesu Grist.* Ynawr gwelwn mae Bedydd Crist trwy ei Ysbryd fydd yn dwyn dynion at hynny, Canys y mae yn Eglur oddiwrth yr hyn a nodwyd or blaen am *Simon*, sef, y dichon dyn gredu a chael ei fedyddio a Dwfr, a bôd mor bell oddiwrth ymatteb Cydwybod da, ai fôd mewn bustl chwerder, a rhwymedigaeth anwiredd, yr hyn fydd yn llwyr wrthwyneb i Gristnogeiddrwydd. Mae llawer Jawn yn Cymeryd y Gorchymyn yn *Matt.* xxviii. 19. Ei fôd yn orchymmyn am fedydd Dwfr. *Ewch gan hynny a Dysgwch yr holl genhedloedd, gan ei bedyddio*

bedyddio hwy yn Enw'r Tâd a'r mâb a'r Ys-
bryd glan. Ynawr nid oes yma ddim fôn am
 ddwfr, Onid yw yn rhesymol i feddwl
 pe buasai Ein Harglwydd anwyl yn bwriadu
 iddynt fedyddio a Dwfr, y buasai efe yn
 benodol yn Crybwyll am dano; ac er nad
 oedd yr Apostl Paul y lleiaf or Apostolion,
Efe a ddywedodd yn 1 Cor. i. 14, 15. 16,
 17. *Yr ydwyf yn diolch i Dduw na fedyddiais*
i neb o honoch ond Grispus a Gaius; fel na ddy-
wedo neb fedyddio o honof yn fy Enw fy hûn,
Mi a fedyddiais befyd Dylwyth Stephanas, heb-
law hynny nis gwn a fedyddiais i neb arall;
Canys ni ddanfonodd Crist fi i fedyddio, ond i
Efangylu. Felly yr hyn a wnaeth efe yn yr
 achos hynny oedd mewn ffordd o ddarostyngiad
 megis yn achos Enwaidiad *Timothi*, Gan fyned i'r
 Deml i buro ei hunan. Gwêl *Act.* xvi 3.
 a'r 21. 26. Fe fyddai yn beth Egwan Jaw'n,
 i ymddadeau dros y pethau hynny ynawr, o-
 blegid i'r Apostl ei harferyd hwy y pryd hyny?
 a ydyw gan hynny yn Canlyn, y Dylai Be-
 dydd Dwfr gael ei arferyd ynawr oblegid bôd
 yr Apostl mewn ffordd o ymddarostyngiad? Pe
 buasai efe yn Cymeryd y Gorchymmyn hynny
 yn, *Matt.* xxviii. 19. I fod yn orchymmyn iddo
 êf i fedyddio a Dwfr allanol, ni allwn feddwl
 yn Siccir na buasai efe yn diolch i Dduw, ei
 fod êf gwedi gwneuthur iddo mor lleied o
 wafanaeth. Nid ydym ni yn gwadu na ddar-
 fu i rai Eraill or Apostolion mewn ffordd o ym-
 ddarostyngiad, neu Gyd-ddygiad ymarferyd
 Bedydd Dwfr; ond ei bod hwy gwedi Cael
 Gorchymmyn

Gorchymyn iddynt i fedyddio yn y Commi-
fiwn hwnw, yr wyf fi yn tebig ei fôd e'n
rhy galed i nêb i brofi. y mae yn bosibl i
fôd rhai yn barod i ddywedyd i fôd yn rhaid
mae Bedydd Dwfr yr oedd efe yn ei feddwl; o-
blegid nad all dyn fedyddio a'r Ysbryd, neu
ym hwer ag Ysbryd Crist. Yr ydym yn rhw-
ydd yn Cydnabod nad all un dyn megis ac y
mae efe yn ddyn trwy ei allu ei hûnan i wneu-
thyr mo hynny mwy nag y gall dyn trwy ei
allu ei hun, Jachau y Claf, glanhau y gwa-
hanglwyfus, Cyfodi y marw, bwrw allan Gyth-
reuliaid, ac Etto yr ydym yn Cael fod y Dis-
gyblion gwedi eu gorchymyn iddynt i wneu-
thur y pethau hynny. A thrwy y gallu hynny
trwy yr hwn y bwriasant allan Gythreiliaid, ac
y Jachaisant y Cleision, &c. *Matt. x. 8.* Hwyl
a fuant offerynau i fedyddio Dynion yn Enw a
gallu Christ. Gwelwch yn yr *Aët. xi. 15, 16.*
Ac a myfi yn dechrau llefaru, syrthiodd yr Ys-
bryd glan arnynt, megis arnom ninau yn y dech-
reuad; yna y Cofiais air yr Arglwydd, y modd y
dywedasai efe, Joan yn wir a fedyddiodd a Dwfr,
eithr chwi a fedyddir a'r Ysbryd glan. Ac yn
y Cyfarfod mawr hwnw y darllenwn am dano
yn yr *Aët. ii. 4.* *Lle y dywedyr, a hwy ôll a*
lanwyd a'r Ysbryd glan ac a ddechreuasant le-
faru a thafodau Dieithr, megis y rhoddes yr Ys-
bryd iddynt ymadrodd. Etto rhai or Dyrfa a
watwarasant ac oeddent mor ddieithr ac anwy-
bodus o waith yr Ysryd Glan, fel ac yr oeddent
yn dywedyd yn y 13, adnod, *llawn o win newydd*
ydynt; Eithr Pedr yn sefyll gyda'r un a'r ddeg,

*a gyfododd ei leferydd, ac a ddywedodd wrthynt,
 O wyr O Juddewon, a chwi ôll ag fýdd yn trigo
 yn Jerufalem, bydded byspbys byn i chwi, a chlusty-
 ymwerandewch a'm geiriau, Canys nid ydyw y rhai
 byn yn feddwon fel yr ydych chwi yn tybied,
 oblegid y Drydedd awr ordydd yw hi, Eithr byn
 yw 'r peth a ddywedpwyd trwy 'r Propkwyd
 Joel, &c. Peth anhawdd yw gwneuthur Dy-
 nion yn Deimladwy o weithrediad yr Ysbryd
 Glan, ac or Bedydd Ysbrydol tra y byddont
 yn ddieithriad ir Ysbryd ynthynt hwy ei hunain;
 Ond pe gallyd profi fôd y Disgyblion yn y
 Gorchymyn hwnw yn *Matt.* xxviii. 19, 20.
 Gorchymyn iddynt fedyddio a Dwfr, neu mewn
 Dwfr, yr hyn yr wyf yn Credu nad Ellyr moi
 wneythyr; Pa fôdd y Profant hwy y rhai fýdd
 dros Sprinklo, neu, Deanellu Fabanod, ei harfer
 oddiwrth y Commisiwn hynny, Ewch a dysgwch
 yr holl Genbedloedd, &c. O herwydd nâd yw plant
 Bychain ddim yn gymwys i'w ddyfsgu. Ac
 am yr hyn yr ydys yn ei annog am Geid-
 wad y Carchar yn yr *Act.* xvi. 33. Lle dywedir
 iddo fe ai Eiddo ôll gael ei Bedyddio, ac he-
 fydd fôd Teuluodd Cyfain yn Cael ei bedyddio;
 Nid oes dim Cyfrif, neu hanes i fôd dim plant
 Bychain yn un o'r teuluodd hynny, Y mae
 amryw o Deuluodd ynawr, fel ac y gallwn
 yn resymol feddwl ei bôd yn y pryd hynny,
 ym mha rai nid oes dim Fabanod, neu blant
 bychain iddynt. Ac mewn perthynas ir gei-
 riau hynny o Eiddo ein Jachawdwr, lle mae yn
 dywedyd, *Na waberddwch blant bychain i ddyfod
 attafi, Canys eiddo 'r Cyfryw rai yw teyrnas
 Nefoedd,**

Nefoedd, Nid Ellir ei brofi trwy'r Scrythrau, iddo fe fedyddio nêb o honynt a Dwfr, nac mewn Dwfr. Ac ynghylch yr arfer yma o daenelliad Fabanod, y mae ef cyn belled oddiwrth Sylfaen yn y Scrythyr, hyd onid yw llawer o bôbl y rhai nid ydynt on barn ni, nad ydynt yn sefyll drosto, nac yn ei arddel êf. Y fford uniawnaf i ddeall y Gorchymyn hwn yw dyfod at yr Ysbryd hwnw yr hwn ai roddes êf allan. Llawer a haerant i'n Jachawdwr gael ei fedyddio gan *Joan*, *Luc.* ii. 21. Efe a Enwaedwyd arno hefyd; Ac ydyw e'n canlyn y dylem ni gael Ein Enwaedu oblegid i Grist gael ei Enwaedu? *Canys megis ac y ganwyd êf tan y Ddeddf, efe a gyflawnodd y ddeddf. Ac efe ydyw Diwedd y ddeddf, Er mwyn Cyfiawnder i'r rhai ôll ag sydd yn Credu.* Pan ddaeth Crist at *Joan* i gael ei fedyddio ganddo êf, *Joan a waharddodd iddo, gan ddywedyd, y mae arnafi Eisiau Cael fy medyddio geniti, Matt.* iii. 13, 14, 15. Yma y mae *Joan* fedyddiwr, yr hwn oedd weinidogaethwr y bedydd Dwfr, yn Deimladwy i fôd arno êf Eisiau Cael ei fedyddio gan Grist a bedydd yr Ysbryd Glan: *Ar Jesu addywedodd wrtho êf, gâd yr awr hon; Canys felly mae yn weddus i ni gyflawnu pob Cyfiawnder.* Felly y Cyflawnodd êf bôb Cyfiawnder o weinidogaeth *Joan*. Fe ddarfu i *Joan* yn Eglur ac yn rhagorol wahaniaethu rhwng ei Fedydd êf a Dwfr, a Bedydd Crist a'r Ysbryd glan, Gwel, *Matt.* iii. 11, 12, *Myfi yn ddiau ydwyf yn Eich Bedyddio chwi a Dwfr i Edifeirwch: Eithr yr hwn sydd yn Dyfod a'r*

fy ôl i, sydd gryfach na myfi, yr hwn nid ydwyf
 Deikwng i ddattod Carrau ei Esgidiau : Efe ach
 Bedyddia chwi a'r Ysbryd glân ac â thân; yr
 hwn y mae ei wyntill yn ei law, ac efe a lwyr-lanhâ
 ei lawr-dyrnu, ac a gasgl ei wenith i'w ysgubor ;
 Eithr yr ūs a lusc efe a thân anniffoddadwy. Hwn
 yw Cenad y Cyfamod ac y mae y Prophwyd yn
 llefaru am dano êf *Malach. iii. 1, 2.* Yn ddisymwytb
 y daw yr Arglwydd yr hwn yr ydych yn ei geisio i'w
 Deml, sef Angel y Cyfamod, yr hwn yr ydych yn
 ei chwenych ; wele efe yn dyfod, medd Arglwydd
 y lluo'dd. Ond Pwy a oddef ddydd ei ddyfodiad
 êf ? A phwy a saif pan ymddangoso efe ? Canys
 y mae efe fel tân y toddydd, ac fel sebon y gol-
 chyddion : Ac efe a Eistedd fel Purwr a glanhawr
 arian ; ac efe a bura feibion Lefi, ac ai Coetha
 hwynt fel aur, ac fel arian ; fel y byddont yn off-
 rymu i'r Arglwydd offrymau mewn Cyfiawnder. Ir
 diben hyn y daeth yr Arglwydd Jesu Grist i ga-
 lonau Dynion trwy ei Ysbryd, i'w puro hwy
 oddiwrth ei amhuredd, ac i'w golchi hwy
 oddiwrth ei hafiendid, fel y Caffont ei Cymh-
 wyso i'r Deyrnas hono, ir hon nid aiff dim a-
 flân i mewn iddi ; Dyma 'r golchiad a leshâ i
 ddynion fel yr adnabyddont ei Calonau ai bôd
 yn cael ei golchi oddiwrth bôb Drygioni megis
 ac y dywedwyd wrth Jerusalem, *Golch dy galon
 oddiwrth ddrygioni.* Yr Apostl Paul a ddywed
 yn ei lythyr at yr Ephesiaid, 4, 5. *mae un Ar-
 glwydd, un ffydd, ac un Bedydd sydd.* Y
 mae Joan, megis ac y ddywedwyd or blaen,
 gwedi gwahaniaethu yn dra Eglur rhwng ei
 Fedydd

Fedydd êf a Dwfr, a Bedydd Crist a'r Ysbryd glân. Ynawr yr hyn yr ydym ni yn ei ddy-muno yw, i bawb ddyfod at Fedydd yr Yf-bryd, Yr hwn y darfu ir Apostolion, a'r prif-Cristnogion ei Dyftio, y rhai a allent Ddy-wedyd i Cor. xii. 13. *mae trwy un ysbryd y bedyddiwyd ni ôll yn un Corph, pa un bynnag ai Juddewon, ai groegwyr, ai Caethion ai rhyd-dion, ac ni a ddiodwyd ôll i ūn Ysbryd:* (hwn ydyw yr un Bedydd) *ac y sonier am dano yn y Galatiaid, iii, 27. Canys Cynifer o bonoch ac a fedyddiwyd yngbrist a wisgasoch Grist.* Ynawr Dyma Swm y Cwbwl, i ddynion wisgo am Danynt yr Arglwydd Jesu Grist, y dyn newydd a nefol, yna y tyftiant Gymundeb oddi-mewn gyda'r Arglwydd. Ond pahan y mae Cynifer o'n Gymydogion Sobr mor gadarn dros fedydd Dwfr, ac etto yn Esgeulyso golchi traed ei gilydd, Pan yr ydym yn darllen yn *Joan. xiii. 1. hyd. xiv. ddarfod i'n Jachawdwr olchi traed ei ddisgyblion, gan ddywedyd wrthynt, ei fôd êf yn rhoddi Ensampl iddynt, megis ac y gwnaeth efe iddynt hwy felly hefyd yr un modd y gwnaent hwythau iw gilydd:* Ynawr y mae yma Ensampl a chyngor, neu orchymyn am hyn; ac os gofynwn ni i amryw o bôbl Sobr, Pa ham nad ydynt yn arferyd hyn yma? Mi a anturia i ddywedyd yn hŷf y bŷdd llawer yn barod i atdeb, nad ydynt hwy yn Edrych arno ond arwydd weledig oddiallan, trwy ba un yr oedd Ein Jachawdwr yn dangos idd'ei ganlynwyr, y dylent hwy wasnaethu eu gilydd,

gilydd, ac i fôd yn barod i wneuthur y Swyddau lleiaf o gariad os bydd achos yn gofyn: Ac nad ydynt yn dala fôd y rhan Seremoniaidd o olchu traed ei gilgdd yn rhwymedig arnynt hwy, hŷd ac y byddont yn dyfod at yr rhan Ysbrydol or hyn ac oedd yn Cael ei ddal allan yno, Er Ein bôd yn cael bôd hyn gwedi cael ei arferyd Gan Ein Jachawdwr. Y nawr Paham y maent yn gosod Cymaint o bwys a'r fedydd Dwfr yr hwn nid allwn gael allan iddo Erioed gael ei arferyd gan Ein Jachawdwr, a gadael neu roddi hyn heibio, fyn haeddu eu Difrifol ystyri-aeth; Ond megis nad ydym ni yn ymarfer Bedydd-Dwfr felly hefyd yn yr ūn modd nid ydym yn ymarferyd y rhan Seremoniaidd o olchi Traed ei gilydd, gan Ein bôd ni yn ddiall i fôd y rhai ac fydd yn dyfod at y rhan Ysbrydol or hyn ac oedd yn cael ei ddal allan yno yn Dyfod at ddiwedd a diben yr arwyddion gwelidig oddiallan.

5. *Yn bumed am y Swpper.*

ER ein bôd ni heb arfer y Bara a'r gwîn oddiallan, Yr ydym yn gwir-arddel a pherchnogi y rhan ysbrydol o swpper yr Arglwydd, yr hyn a sonier am dano yn y *datc*, iii. 20. *Wele rwyfi yn sefyll wrth y drws ac yn curo, os Clyw neb fy llais, ac agoryd y drws, mi a ddeuaf i mewn atto ef, ac a Swpperaf gydag ef, ac yntef gyda minnau.* Dyma yr hyn ac yr ydym ni yn ei ddymuno, ar fôd ir hôll bôbl Grefyddol ac fydd o feddyliau diwair a
da

da, y rhai fydd yn gydwybodol yn derbyn y bara a'r Gwin oddiallan, a'r iddynt hefyd agoryd Drysau ei Calonau, a derbyn Jesu Grist trŵy ei Ysbryd fel yr adnabyddont Swppera gydag êf oddifewn yn ei deyrnas; Canys yr ydym yn Darllen yn *Luc.* xvii 20, 21. ' Ni ddaw Teyr-
 ' nas Dduw wrth ddisgwyl, Ac ni ddywedant,
 ' wele yma neu wele accw. Canys wele Teyr-
 ' nas Dduw och mewn chwi y mae *Joan.* xiv.
 ' 18. Nis gadawaf chwi yn amddifad,' *medd*
Crist Ein Harglwydd, ' mi a ddeuaf atoch chwi.
Matt. xxvi. 29. ' Ac yr ydwyf yn dywedyd
 ' i chwi, nad yfaf o hyn allan o ffrwyth hwn
 ' y winwydden hyd y dydd hwnw pan yfwyf
 ' êf yn newydd gyda chwi yn Nheyrnas fy
 ' nhâd.' Mae efe yn preswyllo gyda chwi ac
 ynoch chwi y bydd efe. Ac yn y weddi
 rhagorol Hono y dyweid efe wrth ei Dâd,
Joan. xvii. 23. ' Myfi ynddynt hwy, a thi-
 ' thau ynof finau, fel y bont wedi ei perffei-
 ' thio yn un, fel y gwypo 'r bŷd mae tydi
 ' am hanfonaist i, a charu o honot hwynt fel
 ' y Ceraist fi.' Yr ydym yn dwyn Tystiolaeth
 i ddyfodiad Crist trŵy ei Ysbryd i galonau
 Dynion, a hwy y rhai y darfu iddynt ei ad-
 nabod êf iw llwyr olchi trŵy Ddwfr yr
 adenedigaeth, a adwaenant gymundeb oddi-
 mewn gyda'r Arglwydd megis ac yr oedd y
Cristnogion da yn yr hén amser yn gwybod;
 i *Joan.* i. 3. ' Yr hyn a welsom ac y glywsom
 ' yr ydym yn ei fynegu i chwi, fel y Caf-
 ' foch chwithau hefyd Gymdeithias gyda ni:
 ' A'n Cymdeithias ni yn wir fydd gyda'r Tâd

‘ a chyd ‘ai Fâb ef Jesu Grist.’ Yr oeddent hwy yn bobl o brofiad gwynfydedig, a’r hyn yr ydym Yn ei fawr ddymuno yw i feibion neu blant Dynion ddyfod i dystiolaethu hynny ynthynt ei hunain; oblegid mae nhwy y rhai fydd yn dyfod i gael Cymdeithias gyda ‘r Tâd, a chyda ‘r mâb, yw y rhai fydd yn dyfod at ddiwedd y Bara ar gwin allanol, sef i ogoniant Goruchwiliaeth yr Efengyl, yr hwn fydd yn oruchwiliaeth o fwynhâd; Canys pan delo Dynion iw gael eu Cymodi oddi-fewn, au dwyn mewn ffafr neu heddwch a Duw, y maent yn dyfod i adnabod ei bod hwy yn ymborthi a’r Fara ‘r Bywyd bywiol yr hwn fydd yn dyfod i wared or Nêf; *Joan. vi. 51. 56.* ‘ Myfi yw ‘r bara bywiol, yr hwn a ddaeth y wared or nêf; Os bwytyt neb or bara hwn, efe a fydd byw yn dragywydd: ‘ a’r bara a roddaf fi yw fy nghnawd i yr hwn a roddaf tros fywyd y Bÿd. Yr hwn fydd yn bwytta fy nghnawd i ac yn yfed fy ngwaed i fydd yn aros ynosi a minneu ‘ ynddo yntef.’ A phryd y delo dynion i dystio hyn hwy allant ddywedyd ei hunain yn brofiadol, pa fath beth gwynfydedig ydyw bôd mewn Cymundeb tufewnol a Christ. Mawr fendith plant y Doethineb ydyw ei dwyn hwy at y y Sylwedd; *Dibar. viii. 20. 21.* ‘ Myfi (Doethineb) wyf yn arwein a’r hyd fford Cyfiawnder, ac ar hyd Canol llwybrau barn, ‘ i беру ir rhai am Carant Etifeddu Sylwedd, ‘ a mi a lanwaf ei tryforau.’ Y darllenyd hawddgar, dyma yr hyn yr ydys yn ei ddymuned arnat,

arnat, am iti ddyfod at y Sylwedd, fel y byddo
 iti adnabod ymborthi a'r y Bara buwiol ysbrydol
 hwnw, yr hwn yn unig a all fodloni 'r Enaid,
 ac yfed o Wîn y Deurnas, Ond peth anhawdd
 yw gwneuthur y dyn anianol yn deimladwy
 or pethau yma; Y maent tu hwnt iw
 gyrhaeddid ai ' Amgyffred. Pan y dywedodd
 ' Ein Jachawdwr wrth *Nicodemus*, *Joan.*
 ' iii. 3, 4. Mae oddieithr geni dyn drache-
 ' fen ni ddychon efe weled teyrnas Dduw.
 ' *Nicodemus* a Ddywedodd wrtho, Pafodd y
 ' dichon Dyn ei Eni, ac efe yn hên? ac
 ' ddichon efe fyned i Grôth ei Fam Eilwaith
 ' ai Eni?' Er ei fod ef yn Llywod draethwr yr
 Juddewon, yr oedd efe yn dadlu yn dywyll
 jawn; Pa cynifer o rai Anwybodus, pan fyddem
 ni yn dwyn Tyftiolaeth i Ymddangosiad yr
 Arglwydd Jesu Grist oddi mewn trwy Oleuni
 ei Ysbryd yn Ghalonau Dynion, a ryfeddasant
 wrth hynny ac oeddent barod i ddywedyd pa.
 Fodd y gall hyn fod? A phan grybwyllem
 fod gan Ddynion Cymdeithias gyda 'r Tâd,
 a chyd'ai Fâb ef tra font yma a'r y Ddaiar,
 ni all llawer ddirnad pa fodd y dichon hyn
 fod, er bod gan y Prif-Gristnogion deimlad o
 hono megis ac y ddywetpwyd orblaen. Yr Apostl
 a ddywed yn y *Gal. vi. 15. Nad yw Enwaediad*
na ddienwaediad ddim, ond Creadur Newydd.
 Nid ydyw yn lleihau gar bron Duw, pa un a
 fo dyn wedi ei Fedyddio, ai heb ei Fedyddio a
 Dwfr; pa un a dderbynio êf y Bara a'r Gwin,
 ai ni dderbynio o hono ef, os ni bÿdd êf
 yn Greadur Newydd; yr dymy yn darllen yn
Cor. v. 17. Gan hynny od oes neb yn Ghrifft,

y mae efe yn Greadur Newydd, Ac fel y
 ddyw tpwyd or blaen, oddi-eithr geni Dyn
 drachefn, ni ddichon efe weled Teurnas Dduw;
 Yr ydym yn taer-ddymuno am i bawb gael
 Proffiad o hyn ynddynt ei hunain, fel y rho-
 diont megis ac y gweddai i Blant Duw, gan
 amlygu ei hunain i fôd yn Ddilŷnwyr ac yn
 Ddisgyblion i Grist, trwy eu bod hwy yn byw
 yn gyttunol ai Athrawiaeth ef, oblegid mae 'r
 Arwydd mwya amlwg oddiallan a all Dyn ei
 roi oi fôd êf yn wîr Gristion ac ym Aelod o
 Eglwys Crist. Ydyw, ei fôd êf yn byw yn
 gyttunol ac Athrawiaeth Crist. *Wrth hyn,*
medd Ein Jachawdwr y gwy bydd pawb, mae
Disgyblion i Mi ydych, os Cerwch eu gilydd.
 Ynawr, fod Dynion yn Caru eu gilydd, a
 charu eu Gelynion, a gwneuthur Da am Ddrwg,
 a maddeu Camweddau, a bod yn gyfion ac
 yn drugarog, a rhodio yn isel fel y dylai Crist-
 nogion wneuthur, fydd Arwyddiond a oddi
 allan, Ond yr ydym yn Credu na wna dim
 Dyled swyddau odeiallan Ddynion yn Grist-
 nogion, nac yn aelod au o'r Eglwys bûr hono
 yr hon y daeth Crist i presenti o i Dduw heb
 na Brycheuyn na Chrychni, na dim or fâth
 Beth (ond i fôd yn Sanctaidd ac yn ddifry-
 cheulyd) *Eph. v. 27.* Os nid adnabyddant yr
 Arglwydd yn gweithio Cyfnewidiad yn eu Calo-
 nau, ai gwaredu oddiwrth y Pethau hynny ac
 fydd yn ei anghymhwyso hwy i fyned i mewn
 i'w Deyrnas Sanctaidd êf. *yr Apostol a ddywed*
yn y Ruf. ii. 28, 29. Canys nid yr hwn fydd yn
yr amlwg fydd Juddew, Ac nid Enwaediad yw
 yr

yr
 hwn
 dia
 ren,
 Dd
 allar
 o
 yn
 oed
 mew
 hwn
 ei
 Bar
 allar
 holl
 yn
 y d
 yr
 yn
 ' h
 ' yn
 ' fy
 ' fe
 ' ar
 ' ie
 ' ai
 ' do
 ' ar
 ' na
 ' ei
 ' N
 ' fa
 paha
 mae

yr hyn fydd yn yr amlwg yn y Cnawd; Eithr yr
 bwn fydd yn ydirgel fydd Juddew, ac Enwaed-
 diad y galon fydd yn yr Ysbryd, nid yn y Llythu-
 ren, yr bwn y mae ei Glôd nid oddynion ond o
 Dduw. Ynawr nid am fôd dyn mewn Ffordd
 allanol wedi ei Enwaedu, a chadw llawer jawn
 o Arferion a Seremoniau Juddewaidd, oedd
 yn ei wneud êf yn hollol yn Juddew, os nad
 oedd êf yn ei Galon; felly y gellid dywedyd
 mewn Gwirionedd, nad yw efe yn *Gristion* yr
 hwn yn unig fydd felly oddiallan er iddo gael
 ei fedyddio oddiallan, ac er iddo dderbyn y
 Bara a'r Gwin, a chadw llawer o Ddefod an
 allanol; os ni bydd efe yn un yn y galon, Ei
 holl Ddefodan allanol êf, ni wnânt mo hono
 yn *Gristion* cymeradwy o flaen Duw. Pa Beth
 y dalai holl Ddefodau allanol yr Juddewon tra
 yr oeddent yn byw yn y Pethau hynny ac oedd
 yn anfodloni Duw. *Esfau.* lxvi. 3, 4. ' Yr
 ' hwn a laddo Ych fydd fel yr hwn a laddo Yŵr,
 ' yr hwn a abertho Oen fydd fel yr hwn a dor-
 ' synyglo Gî, yr hwn a offrymo offrwm fydd
 ' fel yr hwn a offrymai Waed Môch, yr hwn a
 ' arogl dartha Thus, fydd fel pe bendigai Eulyn;
 ' ie hwy a ddewisafant ei ffyrdd eu hûn, ai Hen
 ' aid a ym hyfrydodd yn ei Ffieidd dra. Minau a
 ' ddewisaf ei Dychymygion hwynt, ac addygaf
 ' arnynt yr hyn a ofnant, am alw o honof, ac
 ' nad oedd a attebei; lleferais ac ni wrandawfant;
 ' eithr gwnaethant yr hyn oedd ddrwg yn fy
 ' Ngolwg, ar hyn nid oedd dda genyf a ddewi-
 ' safant.' Dyma'r Achos gwedi ei ofodi lawr
 paharn yr oedd yr Arglwydd yn ddigllon wrthynt
 mae yn y pethau hyn Addysc a Gorcheliad mawr

jawn, ac yr wyf yn dymuno i bawb ddyscu
 oddiwrth yr hyn addygafau 'r cyfryw arnynt eu
 hunain trŵy iddynt ddewis eu ffyrdd eu hunain,
 ac ymhoffi yn eu ffeidd-dra, am iddynt wilio
 rhag gwneuthur y Cyffelib; Ond y rhai fydd ei-
 ddo Christ ac fydd yn Gristnogion mewn gwirio-
 nedd, a groeshoeliasant y Byd yngyd ai wniau ai
 Chwantau; Ac yr ydym yn dymuno i bawb a
 Elwir yn Gristnogion i ddangos neu amlygu eu
 hunain eu bod hwy y Cyfryw rai trŵy gwenthur
 felly; fel y gallont hwy dystio r' Cymundeb
 ysbrydol a'r Swpper yma a soniwyd am dano, Y
 mae llawer o Bobl Grefyddol, yn Enwedig yn
 Holand, Y rhai nid ydynt o'n Crefydd ni, er
 nad ydynt yn gweled yn Eglur tu hwnt i Arfer
 Bedydd dwfr, a'r Bara a'r Gwin, Etto y maunt
 yn uno a Ni am wrthwynebu Tungu a'r un A-
 chos; O herwyd ei bod hwy wedi eu argyhoeddi
 o fod pob Mâth o Dyngu yn cael ei wahardd gan
 Christ ei hun ym *Matt.* v. 34, 35, 36, 37. ' Eithr
 ' yr wyfi yn dywedyd wrthych, na thwng ddim;
 ' nag i'r Nêf, canys Gorfeddfa Duw ydyw;
 ' nac i *Jerusalem*, canys Dinas y Brenin mawr
 ' ydyw; ac na thwng i'th Ben, am na elli wneu-
 ' thur un Blewyn yn wyn neu yn ddu; eithr
 ' bydded eich Ymadrodd Chwi, Je, je; Nage,
 ' Nage; oblegyd Beth bynnag fydd tros Ben hyn,
 ' o'r Drwg y mae.' A'r Apostol *Jago* a ddy-
 wed; *Jago*'r v. 12; ' Eithr oflaen pob Peth,
 ' fy Mrodyr, na thyngwch; nag i'r Nêf, nag
 ' i'r Ddajar, nag un llw arall; eithr bydded eich
 ' Je chwi yn ie, a'ch Nage yn nage, fel na
 ' syrthioch i Farnedigaeth.' Y maent hefyd
 yn

yn uno â Ni yn erbyn ymladd, o herwydd ei bod hwy yn edrych arno i fod yn wrthwyneb iddi ei Athrawiaeth êf, yr hwn a ddysgodd ei Ganlynwyr i garu eu Gelynion: *Matt. v. 44.* Ei-
 ‘ thr yr ydwyfi yn dywedyd wrthych, cerwch eich
 ‘ Gelynion, bendethiwch y rhai ach melldithiant,
 ‘ gwnewch dda i’r rhai ach Cafânt, a gweddiwch
 ‘ dros y rhai a wnel niweid i chwi ac ach her-
 lidiant.’ Y maunt or un feddwl a ninau y ydyleu
 y winidogaeth fod yn rhad, Canys y maunt yn
 Edrych arno yn wrth wyneb i Athrawiaeth
 Crist i fod Dynion yn pregeethu am wobr, a
 diweddion bydol, yr hwn a ddywedodd wrth ei
 winidogion yn *Mat. x. 8.* *Derbyniafoch yn rhâd,*
rhoddwch yn rhâd. Ac y maunt hefyd yn un a
 ni trwy fod yn dala allan Gariad Cyffredinol Duw
 tiag at Ddynion. Nawr Erbod llawer ac fydd yn
 bûr Gydwybodol dros arfer Bedydd dwfr, a’r
 bara ar Gwîn, y mae genym Gariad mawr Jawn
 at y Cyfriw rhai, Canys y mae llawer o rai ac
 fydd yn awr mewn undeb gida, ni, wedi bod
 unwaith Gymaint dros arfer y pethau yma, fel
 ac y mae y nawr amriw o Bobl Eraill o fyddyliau
 dâ, ac megis ac y darfu i’r Arglwydd trwy ei
 drygaredd ddwyn llawer o honom mewn rhan
 fawr, i Dystio yr bedydd ysbrydol a’r Swpper.
 Ni ddymunem i Erill ddyfod yn brofiadol o hono
 ynthynt ei hunain; a’r hwny fydd yn tyftio y
 Sylwedd yr hyn y mae llawer yn ei gyfaddau
 csef, nad yw Bedydd dwfr a’r Bara a’r Gwîn ond
 arwy ddion gweledig oddiallan, y mae efe wedi
 dyfod at ddiwedd a diben yr arwyddion; Canys
 yr ydwyf yn gobeithio y gallaf ddywedyd a’r
 Sylfaen

Sylfaen safadwy, fod pob arwyddion yn dibennu neu, yn diweddi yn y fylwedd. Y Nawr fel y mae genym Gariad at bawb o'r rhai hynnu ac fýdd yn Gydwybodol yn arfer y pethau yma, Fellu yr ydym yn Tybied y duleu fod gan y Cyfriw Gariad attom nine, Er nad ydym yn ei harfer hwynt; o herwydd ein bod yn Credu ei bod wedi darfod, neu ddiweddu mewn modd o rwy medigaeth; ac yr ydym yn darllen yn y *Rbuf.* xiv. 23. *pa beth bynnag nid yw o ffýdd Pechod yw.*

6. Ymherthynas *Perffeiddrwydd.*

MAE y ddyfgeidiaeth neu'r Athrawiaeth hon o Perffeiddrwydd yn ymddangos yn ddieithr ac yn Newydd i lawer nad ydynt yn tyftio ond ychydig fyddigoliaeth ynthynt ei hunain a'r ei chwantau ai nwydau; a Gelyn Dedwyddwch Dyn a barodd i lawer o Bobl goelio nad oes dim Pofibilrwydd yddynt allel gorchfygu ei llygredigaethau ai pechodau, tra y byddont yma a'r y Ddauar, fel y gallont fod yn llonydd ac yn Esmwyth ynthynt hwy; neu wneythyr Ewyllys Duw a chadw ei orchymmynion êf, ac fellu na byddo raid yddynt ym drechu am dano. Y nawr yr ydym yn credu fod ffyrdd Duw yn gymwys *mégis ac ydywed yr Arglwydd yn Ezek.* xviii. 25. *Onid yw fy ffyrdd i yn Gymwys medd yr Arglwydd.* Mae Duw yn Gyfion yn ei holl weithredodd, ac nid ydyw êf yn gofyn, gan neb ddim yn chwaneg nac y mae efe yn roddi yddynt o nerth iw gyflawnu.

Pebyddau

Pebyddau Duw yn gofyn oddiwrth ddynion yr hyn nid allent ei gyflawnu, o honynt ei hunain nac chwaith trŵy y gras adderbyniont, yna y gellyd dywedyd fod ei ffyrd êf yn anghymwys neu, yn anghyfion. Ai fod êf yn feistir Caled, ond peth ffiedd y fyddau hauru hynnu a'r yr Hollalluog, yr hwn fydd lawn iniondeb a Chyfiawnder. *Medd y gŵr doeth yn Eccl. xii. 13. Ofna Dduw a chadw ei orchymmynion, Canys hyn yw holl ddyled dyn.* Y nawr os yw Duw yn gofyn hyn arddwylo Dynion, fel yn ddiau y mae, yna y mae posibilrwydd o hynny, neu ynte fel ac y dywedwyd or blaen fod ei ffyrdd êf yn angymmwys, Ond y mae ymhell oddiwrth blant Duw i hauru arno êf y faeth angyfiawnder. *Israel* anyfydd a gwrthry felgar a Ddywedasant, nad o'dd ffordd yr *Arglwydd yn inion Ezec. xviii. 29, 30. Etto tŷ Israel a ddywedant Nid Cymmwys yw fforddyr Arglwydd, tu Israel, onid Cymmwys fy ffyrdd i? Onid Eich ffyrdd chw'i nid ydynt gymmwys? Am hynny barnaf chw'i tŷ Israel bob un yn ol ei ffyrdd ei hŷn medd yr Arglwydd Dduw; dychwelwch a throwch oddiwrth eich holl gamweddu, fel na byddo anwiredd yn dramcwydd i chw'i.* Y nawr y Darllenydd di elli dduall wrth hyn pa faeth Ddynion oeddent hwy y rhai oedd yn dywedyd nad oedd ffyrd yr Arglwydd yn gymmwys. Ac yr ydym ni yn darllen yn Nameg y talentau, mae y gwas an fyddiol ' o'dd yn ' achwyn a'r ei Arglwydd, *Matt. xxv. 24.* ' A'r ' hwn a dderbyniafei 'r un dalent a ddaeth ac a ' ddywedodd Arglwydd mi ath adweunwn di, mai ' gŵr Caled ydwyt yn medi lle nis haueft, ac yn

casglu

casglu lle ni wasgeraist. Y nawr nid ydym yn darllen i'r Gweision da y rhai a wnaeth ddefnydd oi Talentau Achwyn dim a'r ei Harglwydd, Ond yr ydym ni yn hollol yn Cydnabod ac yn arddel, na ddychon ûn dyn o hono ei hûn, trŵy ei allu ei hûn, fel ac y mae efe yn ddyn, wneythyr Ewyllys Duw, na chadw ei Orchymmynion; Etto yr ydym yn Credu fod gallu yn y gras Dwyfol hwnw, am yr hwn y dywed yr Apostol iddo ymddangos i bob dyn, I roddi yddynt allu i orchyfygu yr hyn fydd ddrwg, ac i wneuthur yr ' hyn fydd dda a chymeradwy gan Dduw, ' *Tit. ii. 11, 12.* Canys ymddangosodd Gras Duw ' yr hwn fydd yn dwyn Jechydwriaeth i bob ' dyn, Gan ein dyscu ni i ymwadu ac Anuwioldeb ' a chwantau bydol, a byw yn sofr ac yn Gyfion, ' ac yn dduwiol yn y byd presenol.' Yma mae ei Gyffredinolrwydd yn gyftal ai Ddigonolrwydd yn Cael ei ofod allan mewn modd rhagorol gan yr Apostol, *Digon iti fy ngras i*, medd yr Arglwydd wrth yr Apostol, Er ein bod yn Cyfaddef yn gwbwl hollol ein gwendid a'n anallu o honom ei hynain fel yr ydym yn Ddynion, ac nad allwn trŵy ein Gallu yn hunain wneythyr Dim ac *fydd dda, fel y Dywedoedd Ein Fachawdwr, bebo fi ni allwch chwi wneuthur dim.* Etto yr ydym yn dywedyd, fod gallu a Digonolrwydd yngras Duw, i gynorthwy dynion i wneythyr ei Ewyllys ac i gadw ei Orchymmynion êf, trŵy gymeryd gofal am dano êf, medd yr Apostol, ' mi allaf bob peth ' trŵy Grist yr hwn sy'n fy nerthi i wneythyr pob ' peth.' Nid yw yn Gynwysedig gida doethineb yr Yibryd glan fod yr addewidion grafol yr rhai a wnaed

wnaed a'r amodau i ddynion orchfygu, a gwny-
thyr neu, gadw Gorchymmynion Duw, yn beth
amhosibl iw fwynhau Datc. xxi. 7. Yr bwn sydd
yn gorchfygu a Etifedda bob peth, ac mi a fy-
ddaf iddo ef yn Dduw, ac yntef a fydd i min-
neu yn fab. Datc. iii. 5, 12. Yr bwn sydd yn
gorchfygu, bwnw a wiscir mewn dillad gwynion
Ni ddileuaf ei Enw ef allan o lyfr, y bywyd,
ond mi a gyffesaf ei Enw ef ger bron fy nhâd
a cher bron ei Angylion ef, yr bwn sydd yn
gorchfygu mi ai gwnaf ef yn glofn yn. Nheml
fy Nuw i ac allan nid a ese mwyach, ac mi
a Scrifenaf arno ef, Enw fy Nuw i, ac Enw
dinas fy Nuw i, yr hon ydyw Jerufalem Newydd,
yr hon sydd yn disgyn or nef oddiwrth fy Nuw
i, ac mi a Scrifenaf arno ef fy Enw Newydd
i. Datc. ii. 17. Yr bwn sydd yn gorchfygu y
rhoddaf iddo fwyta o'r manna Cyddiedig, ac a
rhoddaf iddo garreg wen, ac a'r y garrec hwnw
Newydd wedi ei Scrifennu, yr bwn nid Edwyn
neb ond yr bwn sydd yn ei dderbyn. Datc. ii.
11. Yr bwn sydd yn gorchfygu ni chauff ddim
niwed gan yr ail farwolaeth. Datcyddiad, xxii.
14. Gwyn ei byd y rhai sy'n gwneythur ei Or-
chymmynion ef, fel y byddo iddynt fraint ymbren y
bywyd, ac y gallont fyned i mewn trwy r' pyrth i'r
ddinas. Datc. iii. 21.

Yr bwn sydd yn gorchfygu roddaf iddo ef ei-
stedd gyda mi a'r fy nghorfeddfaingc, megis y gorch-
fygais inneu ac yr Eisteddais gida a'm Tâd a'r ei
orseddfaingc ef, yr bwn sydd yn gorchfygu agauff
fyned i mewn trwy r' pyrth i'r ddinas Sangeteidd,
ac wrth hyn yr adweynom ein bod yn ei adnabod

êf, os Cadw'n ei Orchymynion, êf. 1 Joan ii.
 3, 4, 5, 6. Yr hwn fydd yn dywedyd mi ai had-
 waen êf, ac heb gadw ei Orchymynion êf, Celwy-
 ddog yw, a'r gwirionedd nid yw ynddo, Eithr yr
 hwn a gadwo ei air êf, yn wir yn hwn y mae
 Cariad Duw yn berffaith, wrth hyn y gwyddom
 ein bod ynddo êf yr hwn a ddywed ei fod yn aros
 ynddo êf, a ddylai yntef fellu rodio megis ac y
 rhodiodd yntef. O! na bae y rhai yr ydys yn ei
 galw yn Gristnogion yn ystyried pa fodd y dylent
 rodio, y mae yn anghyfiawnder mawr Jaw'n i
 wadu perffeiddrwydd, oblegid yr ydym yn dar-
 llen yn yr Eph. v. 27. a'r iv. 11, 12, 13.
 ' I Grist ddyfod fel y gosodai efe yr Eglwys
 ' i Dduw heb na brychewyn na chrychni, na
 ' dim o'r Cyfriw beth ond fel y bydd ei yn
 ' Sanctaidd ac yn ddifeius, ac efe a roddws
 ' rai yn Apostolion, a rhai yn Brophwydi, a rai
 ' yn Efangylwyr, a rhai yn Fygeiliaid ac yn
 ' Athrawon; I berffeiddio 'r Saint i waith y
 ' winidogaeth, i adeiliad Corph Crist, hyd oni
 ' ymglyforfyddom oll yn undeb ffydd, a gwy-
 ' bodaeth mab Duw, yn wr perffaith, at fesyr
 ' oedran Cyflawnder Crist.' Ac y mae yr Scry-
 thyrau am wneuthur dyn Duw yn berffaith trwy
 ffydd yn Jesu Grist. 2 Tim. iii. 16, 17. ' Yr
 ' holl scrythur fydd wedi ei rhoddi gan ysbrydo-
 ' liaeth Duw, ac fydd fyddiol i Athrawiaethu,
 ' i argyoeddi, i gyryddu, i hyfforddi, mewn Cy-
 ' fiawnder. Fel y bid do dyn Duw yn berffaith
 ' wedi ei berffaithio ymhob gweithred dda ' Ac
 fe ymdrechodd yr Apostl i osod dynion yn ber-
 ffaith, gan lefaru am Grist oddifewn Gobaith y
 Gogoniant,

Gogoniant, Col. i. 28. Medd efe, ‘Yr hwn yr
 ‘ydym ni yn ei bregethu gan rybuddio pob dyn,
 ‘a dysgu pob dyn ymhob doethineb, fel y Gy-
 flwynom bob dyn yn berffaith yn *Gbrist Jesu*’ Pa
 ham y dysgent ac y pregethent i’r diben yma,
 onid oedd yn bosibl i ddynion gyrhauddyd i, neu.
 at hyn yma. Etto ymae llawer gwedi dywedyd
 yn galed am danom ni o herwydd Ein bod yn
 Cynal ac yn Cadarnhau y faeth bosiblwydd, er
 mae Athrawiaeth Crist yw; Pe byddau yn Cael ei
 Jawn ystyriaid yr wyf fi yn tybied i bod nhwy
 yn dal Perffeiddrwydd mewn gradd uchel Jawn,
 y rhai a Elwyr yn Dadau Bedydd a Mamau Be-
 dydd, y rhai fydd yn addo, ac yn addunedu Tri-
 pheth yn Enw yr Plentyn pan tanellir ef a dwfr
 Gwel Catechism Eglwys Loeger, sef, ‘Y bydd
 iddo ymwrthod a Diafol ai holl weithredoedd,
 rhodres a gorragedd y byd drygionus hwn, yn-
 ghyd a holl wnïau a chwantau pechadyrus y
 Cnawd, ac y bydd iddo wneuthur Ewyllys Duw a
 chadw ei Orchymynion ef a rhodio yn yr un rhyw
 holl Ddyddiau ei Fywyd.’ Mi ddymnnwn pe-
 baunt hwy ei hunain iw ei Cael yn yr ymarferiad
 o’r hyn ac y maunt yn ei addo dros Erill. Yn
 ddiamau fe ddylau Cristnogion fod megis Crist
 neu, yn debig iddo, fel ac y mae yn bosibl i Wyr
 a Gwragedd fod, ac i rodio yn unig megis ac y
 rhodiodd ynteu, mor belled ac y maunt hwy yn
 gymwys neu, yn abal i hynny.

Yr oedd efe yn Sanctaidd, ac yn oftyngedig,
 yn Addfwyn, ac yn drygarog; Ond pa Gymaint
 yn y Gwrthwyneb, yn fyrr neu yn ol o hyn; y
 mae llawer a gormod o rai ac fydd yn proffesu ei
 bod yn ddilynwyr iddo llawer or rhai fydd dros

Am herffeiddrwydd ac a Ddywedant, nad oes Bbyddigoliaeth a'r bechod tra byddant yma, ydynt yn dal yr yn a ddywed yr Apostol *Paul* yn *Rhuf.* vii 18, 21, 22, 23, 24. 'Canys mi a wn nadoes ynof fi hynny yw, yn fy Ngnawd i ddim da yn trigo, oblegid yr Ewyllysio fŷdd barod gennif, Eithr Cwplau yr hyn fŷdd dda, nid wyf yn medru arno. Canys nid wyf yn gwneuthur y peth da yr wyf yn ei Ewyllysio, ond y drwg yr hwn nid wyf yn ei Ewyllysio, hynny yr wyf yn ei wneuthur. Yr ydwyf gan hynny yn Cael deddf, a mi yn Ewyllysio gwneuthur da, fod drwg yn breiennol gida mi; Canys ymhy-frydu yr wyf ynghyfraith Duw yn ol y dyn oddimewn, Eithr yr wyf fi yn gweled deddf arall yn fy anlodau yn gwrthryfela yn erbyn deddf fy meddwl, ac yn fy ngathiwo i ddeddf pechod yr hon fŷdd yn fy aulodau; ystruan o ddyn wyfi: Pwy am gwared oddi wrth gorph y Farwolaeth hon?' Os gwel y darllenydd fod yn dda fe all ddarllen yr holl benod trosti-er mwyn bodlonrwydd iddo ei hŷn, ond nid allwn ni yn resymol feddwl mae hyn odd Cyflwr yr Apostol yn yr amser hynny ond ei fod êf yn hytrach yn gosod allan Gyflyrau Gnawdol Erill, neu, ei gyflwr êf ei hyn Cyn ei Droedigaeth, pan y mae efe yn dywedyd yn yr. 14. *Eithr my fi fŷdd gnawdol gwedi fy ngwerthu tan bechod.* Canys yr ydym ni yn Credu ei fod êf mewn Cyflwr dedwydd pan yr Scrifenodd efe yr Epistol hwn at y Rhufeinied megis ac y mae efe yn dywedyd yn y chweched bennod,

bennod, a'r ail fers. *A ninnau wedi meirw i bechod, pa wedd y byddwn fyw Etto ynddo êf?* Ac yn yr wythfed benod. A'r fers gynta, *Nid oes gan hynny y nawr ddim Damnedigaeth i'r rhai sy yn Gbrist Jesu, y rhai sydd yn rodio nid yn ol y Cnawd Eithr yn ol yr Ysbryd. Canys ddeddf Ysbryd y bywyd yn Gbrist Jesu, a'm rhydd baodd i oddiwrth Ddeddf pechod a Marwolaeth.*

Mi a ddymunwn i bawb ddyfod yn brofiadol or pethau hyn ynthynt. Ei hynain, y nawr y Darllenydd os deli sylw, Er bod llawer yn dywedyd nad oes rhyddhad oddiwrth Bechod tu yma i'r Bêdd y mae'r Apostle yn dywedyd yn y chwech fed benod o'r un Epistol at y Rhufeiniad Credadwy ' Eithr yn awr gwedi eich rhydd-
' hau oddiwrth bechod ach gwneuthur yn weision
' i Dduw, y mae i chwi Eich ffrwyth yn Sanc-
' teiddrwydd a'r diwedd yn fywyd Tragwyddol,
' a *Joan*, a ddywed yn ei Epistol Gyntaf, i *Joan*
' ii. 14. *Scrifenais attoch chwi wŷr Jcuaingc am*
' eich bod yn gryfion a bod gair Duw yn aros
' ynoch a gorchfygu o honoch yr un Drwg. O!
' na bae pawb yn dyfod i brofiad o hyn ynthynt
' ei hunain.' A'r Apostol *Paul* a ddywed wrth
' y Clofiad Credadwy *Col.* ii. 10. Ac yr ydych
' chwi wedi Eich cyflawni ynddo êf, yr hwn yw
' pen pob tywyfogaeth ac Awdurdod. Yr Apof-
' tol *Feder* a ddywed wrth y rhai Crediniol,
' i *Petr.* ii. 9. Eithr chwi chwi ydych Rywo-
' gaeth Etholedig, Brenhinol offeiriadaeth, Ce-
' nedl Sanctaidd, Pobl briodol i Dduw; fel y
' mynegoch Rhinweddau yr hwn ach galwodd
' allan o Dywyllwch iw ryfeddol oleini ef.' By-
dded

dded Sicci'r nad oedd y rhain yn torri Gorchym-
 mynion Duw beunydd ' Mewn meddwl gair na
 ' gweithred, i *Joan.* v. 20. Ac a wyddom
 ' ddyfod Mâb Duw, ac efe a roes inni ei feddwl,
 ' fel yr adnabyddom yr hwn fydd gywyr, ac yr
 ' ydym yn y Cywir hwnw, sef yn ei Fab ef Jesu
 ' Grist, hwn yw y gwir Dduw a'r bywyd Trag-
 ' wyddol, i *Joan.* iii. 1. 2, 3, 6, 9. Gwelwch
 ' pa faeth gariad a rows y Tâd arnom fel i'n gelwid
 ' yn Feibion i Dduw: Oblegid nid Edwyn y byd
 ' chwi, oblegid nad adnabu efe êf Anwylyd yr
 ' awr hon meibion i Dduw ydym ac nid amly-
 ' gwyd Etto beth fyddwn. Eithr ni a wyddom
 ' pan ymddangofo efe y byddwn Cyffelib iddo,
 ' oblegid ni a gawn ei weled êf megis ac y mae,
 ' ac y mae pob un ac fydd gantho y Gobaith hyn
 ' yddo êf yn ei buro ei hûn megis y mae ynteu
 ' yn bûr; Pob un ac fydd yn aros yntho êf nid
 ' yw yn pechu; Pob un ac aned o Dduw nid yw
 ' yn gwneuthur pechod; oblegid y mae ei hâd
 ' ef yn aros yntho êf; ac ni all efe bechu am ei
 ' Eni êf o Dduw.' Y mae yn gwbwl wrthwyneb
 i'r natyr Ddwyfol neu, 'r Anian Dduwiol i bechu,
 a phan delo dynion i gael ei geni o'r anian Ddu-
 wiol yma y maunt yn dyfod i brofi nid yn unig
 nerth yn Erbyn pechod, a rhyddhad ac Esm-
 wythdra oddiwrtho, ond hefyd i ymhyfrydu i
 wneuthur Ewyllys Duw; *Oddicithr geni dyn dra-*
chefn ni ddichon efe weled Teurnas Dduw. Ac
 oddeithr i ddynion gael ei geni or Natur Dduwiol
 a Nefol yma, nid allant byth ddyfod i wneuthur
 Ewyllys Duw, nac i gadw ei Orchymmynion êf,
 oblegid y mae yn amhosibl i ddynion tra bont yn ei
 Cyflyrau

Cyflyrau Natyriol heb ei hail Eni i wneythur Ewyllys Duw, na rhodio yn ei ffyrdd. Yr ydym yn cael i Enoch rodio gyda Duw, a chyn ei fymyd medd y testyn, *fod ganddo ef dystiolaeth i fod ef yn rhyngu bodd Duw*, Heb. xi. 5. Ac mewn perthynas i Zacharias ai wraig Elizabeth, *y testyn a ddywed yn Luc. i. 6. A hwy eill dan oeddent yn gyfion gerbron Duw, gan rodio yn ei orchymmynion ai ddeddfau ef yn ddiargyoedd.* Ac am i bawb ddala sylw manol a phrofi o'r gras Duwiol, a'r yf-bryd daionus hwnw, yr hwn a ddanfonodd Duw yn raslawn iddi Calonau hwy, fel y rhodient ymhob peth ger ei fron ef gan rhyngu ei fodd. Ac yn y Diwedd Cael Etefeddiaeth ymhlith y rhai Sancteiddiwyd, ydyw fy nidwyll ddymuniad i.

7. Ymherthynas yr *Adcyfodiad*.

O Herwydd nad ydym ni yn dal allan gida llawer o Bobl, yn ei dychymygion tywyll ynghylch yr adcyfodiad, am hynny ni Rufodd rhai ddywedyd Ein bod yn gwadu yr Adcyfodiad; Ond yr ydym ni yn diogel, ac yn Cadarn gredu y bydd adcyfodiad i'r Cyfiawnion a'r anghyfiawnion, ac y rhydd Duw i bob dyn yn ol ei weithredodd pa un bynnag ai drwg ai da; *Datc. xx. 12, 13.* Ond medd yr Apostol Paul, yn y. *I Cor. xv. 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41.* *Eithr fe dywed rhyw un pa fodd y Cyfodir y meirw? ac a pha ryw gyrph y deuant.* Ac fe addywaid wrth y Cyfriw ymosynwr Cuwraint. *Ob ynsyd, y peth yr weyti yn ei hau, ni fywheir, boni bydd*

bydd efe marw, a'r peth yr wyti yn ei hau, ond gronyn noeth, scatfydd o wenith, neu o ryw rawn arall; Eithr Duw sydd yn rhoddi iddo gorph fel y mynodd efe ac i bob bedyn ei gorph ei hûn. Nid yw pob Cnawd un rhyw Gnawd, Eithr arall yw Cnawd dynion, ac arall yw Cnawd anifeiliaid, a chnawd arall sydd i byscod, ac arall i adar; y mae befyd Gyrph Nefol, a cyrph daiarol; ond arall yw gogoniant y rhai nefol ac arall yw gogoniant y rhai Daiarol; arall yw gogoniant yr haul; ac arall yw gogoniant y lloer; ac arall yw niant y Sêr; Canys ymae rhagor rhwng seren a seren mewn gogoniant; fellu befyd y mae Adcyfodiad y meirw; fe a heuir mewn llygredigaeth ac a gyfodyr mewn Anllygredigaeth; efe a heuir mewn Ammarch, ac a gyfodir mewn Gogoniant: Efe a heuir mewn gwendid ac a gyfodir mewn nerth; efe a heuir yn gorph anianol; ac a gyfodir yn gorph ysbrydol; y mae cyrph anianol ac y mae cyrph ysbrydol. Yr ydym ni yn Credu, os gwasnaethwn yr Arglwydd yn ffyddlon tra byddom yma, y Cawn ni y Cyfriw gyrph gogoneddus a'r ol hyn, ac y welo êf yn dda yn ei ddoethineb yn gymmwys ini yw gael, ac a fyddo yn fodlon genym ninne; Eithr y mae yr Apostol yn dywedyd yn fers. 50. Na ddychon Cig a gwaed Etifeddu Teurnas Dduw, ac nad yw Llygredigaeth yn Etifeddu anllygredigaeth. Yn awr yr hyn yr ydym ni yn ei ddymuno yw, am i bawb adnabod rhan yn yr Adcyfodiad Cyntaf, Datc. xx. 6. Gywnfyddig a sanctaidd yw yr bwn sydd a rhan iddo yn yr Adcyfodiad Cyntaf. Y rhai nid oes i'r ail, farwolaeth awdurdod arnynt. Fe wyddau y gwir Grifnogion. Ei bod wedi ei symmyd o farwolaeth i fywyd,

fywyd, o herwydd ei bod yn Caru yr brodyr Gwel.
 i Joan iii. 14, 15. Yr bwn nid yw yn Caru ei
 frawd sydd yn aros ymarwolaeth; pob un ac sydd
 yn Casau ei frawd lleiddiad dyn ydyw a chwi a
 wyddoch nad oes i un lleiddiad dyn fywyd tragwy-
 ddol yn aros ynddo. Ac medd yr Apostol Paul,
 Tim. v. 6. Ond yr hon sydd drythyll, a fy farw
 e'r ei bod yn fyw. Tra byddo meibio a merched
 yn aros mewn Cyflwr marwol a dieithrol o-
 ddiwrth yr Arglwydd, y maunt yn llawn o
 genfigen a lldawgrwydd y naill yn erbyn y
 llall. Ac yn byw i foddhau a bodloni Dymu-
 niadeu trachwantus y Cnawd. Yr ydym yn
 darllen yn i Joan iii. 10. Mae pwy bennag sydd
 heb wneuthur Cyfiawnder nid yw o Dduw, na'r
 bwn nid yw yn Caru ei frawd. O! na bae
 bawb yn ystyriaid y pethau yma yn ddifrifol
 oblegid y mae yn beth galarus a thoſty-
 rus weled mor bell y mae llawer o broffeswyr
 Cristnogeiddrwydd yn byw oddiwrth Athrawi-
 aeth Crist, a'r prif Gristnogion: Ac megis ac
 y delo dynion i adnabod yr ail Adda yr Arglwydd
 or Nêf, yr Ysbryd buwiol iw bywhau nhwy,
 ai gwneuthur yn fyw, fel y delonti garu ei gi-
 bydd fel ac y dyleu. Cristnogion wneuthur; a
 phe bae pawb yn byw yn Ysbryd ac Athra-
 wiaeth Crist, hwy a fyddent nid yn unig yn
 llawn o gariad ac Ewyllus da y nail at y llall,
 ond hefyd a ddygent ffrwythau da, a Sanctaidd;
 a'r rhai ac y mae ei ffrwythau yn Sanctaiddrwydd
 ei diwedd a fydd yn fywyd Tragwyddol. Canys
 megis ac yr hano dynion yn y byd hwn, fellu
 y gallant ddisgwyl medi yn y byd Nef a Yr
 I ydym

ydym yn darllein *mae rhwng ffordd yn hau i'r Ysbryd o'r Ysbryd a fêd fywyd tragwyddol; A'r bwn ac ffordd yn hau i'r Cnawd o'r Cnawd a fêd lygredigaeth.* Nid ydyw Dynion yn unig i roddi cyfri am Bechodau mawrion a rhyfygus, Eithr Crist a ddywed ini fod yn rhaid i Ddyn yn nŷdd y farn roddi Cyfri am bob gair ofer ac y ddywedo efe; a'r gwr doeth addywed. *Duw a ddwg bob gweithred i farn a phob peth dirgel, pa un bynnag a fyddo ai da, ai drwg.* Nawr yr ydym yn tebig nad ydyw yn beth diogel a ficci'r, nac hefyd yn angenrheidiol i neb fod yn rhy ymofyngar am dano, sef, pa fodd yr adcyfodir y meirw, ac a pha ryw Gyrph y deuant? Rhag i'r *Arguhoeddiad* hynny o Eiddo yr Apostol, *ty dy ynfyd* fod yn perthyn yddynt; Eithr gadewch ini bawb ym drechu i fyw fel ac y gweddau i blant Duw, fel pan yr ymadawom a'r Byd yma, y gallom gael o'r ateb Cyfyrus hynny *o wneuthur yn dda Ewch i mwyn i'r Deurnas a paratowd i chwi e'r Seliad y Byd.* A phawb o'r cyfriw rai a adnabyddant adcyfodiad Gogoneddus.

8. Ymherthynas Tyngu.

N I D ydym ni yn unig yn gomedd neu yn gwrthwynebu ofer anghywir a byrbwyll Dyngu, ond yr ydym hefyd yn gydwybodol yn gwrthwynebu cymeryd llw, neu, Dyngu mewn un achos, pa fod bynnag ac y byddo, O herwydd ein bod yn Credu bod ein Jachawdwr gwedi gwahardd yn bennodol bob maeth o Dyn-

gu yn y lle hwnnw yn *Matt. v. 33, 34, 35, 36, 37.* 'Trachefn clywfoch ddywedyd gan y rhai gynt, Na thwng anudon; Eithr tal dy lwon i'r Arglwydd. Ond yr ydwyf ti yn dywedyd i chwi na thwng ddim: Nag i'r nef canys gorfeddfa Duw ydyw: Nac i'r ddauar canys troed fainge ei draed ydyw: Nac i *Jerusalem*, canys dinas y brenin mawr ydyw. Ac na thwng ith ben am na eili wneuthur un blewyn yn wynn, neu yn ddu. Eithr bydded Eich ymadrodd chwi *Jê, Jê, Nagê, Nagê*, oblegid beth bynnac fydd dros ben hyn o'r drwg y mae.' Oddiwrth yr hyn y mae yn dra amlwg, mae megis ac y oedd y Cyfriw yn yr Amffer gynt, yn Caniatau Cywyr Dyngu, ond yn gwahardd anudoniaeth neu, Dyngu yn anudon; fellu y mae ein Jachawdwr yn y lle hwn yn gwahardd y naill a'r llall, gan fynegu yn ddilufiant neu, yn ddiddadl, mae beth bynnag fydd dros ben *Jê, Jê, Nagê, Nagê, o'r drwg y mae.* Ac am halogedig, ofer, a byrbwyll Dyngu, yr oedd efe hefyd yn waharddedig tan y *Gyfraith*, fel ac y mae y Trydydd Gorchymyn yn dywedyd, *Ecsod. xx. 7. Na chwymer Enw yr Arglwydd dy Ddiw yn ofer, canys nid diwog gan yr Arglwydd yr bwn a gymero ei Enw ef yn ofer.* Ac fel ac y mae ein gwrthwynebiad Cydwybodol i gymeryd llw, ym hob Achos, gwedi ei Sylfaenu a'r Orchymyn Neullduol a phenodol Crist, mae genym fawr achos i fod yn ddiolchgar i'r Brenin a'r Llywodraeth, am ei ffafr ai Ewyllus da, trwy fod yn trefnyd ac yn gosod i fod ein gair neu,

ein Cadarnhad yn Cael sefyll mewn achos Tyftiolaethol, yn lle llŵ. O herwydd i lawer o'n Cyfeillion henafeidd fyned tan, a dioddeu llawer o flinderau a Dioddefiadau mawrion, gan ei hanreithio ei Gorthrymu, ei Alldydio ai Carcharu hyd at Farwolaeth, a hynny am ei Tyftiolaeth Gristnogol. Mae Tyngu y nawr yn beth mor gyffredin, fel ac y gallir, ac y dylyd gid a gallar ystyriaid, fel ac y mae ofer a halogedig Dyn-gu yn amalhau; Llaweroed y fydd yn ei ymddiddanion Cyffredin, yn Euog o hono, trwy am lwg ddirmig a throseddiad a'r Gyfraith Duw a dyn. Peth tra dymunol fyddau fod pawb ac fydd yn Proffesu ei bod yn Ganlynwyr i Grist i bod hwy yn byw yn Ddarostyngedig i Ysbryd Crist ynddynt ei hunain, yr hwn fydd yn arwein ac yn Tywys i bob Gwirionedd. Ac yn ganlynol i ddywedyd y gwir yn ac a'r bob achos: Gwyr a Gwragedd, dan y Cynhurfiad hyn a ellyd yn hawdd ei Coelio ac ymddiried yddynt. Ac y mae yn gwilidd nid buchan i fod neb dan yr Enw o fod yn Gristion, na Ellyd ymddiried yddynt am wirionedd yr hyn a fyddant yn ei ddywedyd. Ond pa fod bynnag nid yw Crefydd gwedi myned mor isel ei had feiliad ai thrai, fel ac nad oes amriw o Wyr onest Cywyr a Defoefionol o wahanol Broffes a barn, rhai ac fydd gwedi enill Cymmaint o barch a Chymeriad ymhlith y rhai ac fydd yn ei had nabod, fel ac y Caent ymddiried yddynt ai Credu am yr hyn ac a fyddont yn ei lefaru neu Scrifennu. A phe buafau pawb yn byw yn ol Athrawiaeth Crist, yna ni buase ac ni byddeu dim achos Tyngu,

neu

neu g
wedyc
ac ofn
Crŷf
wneut
Nic
Bobl
neu g
Seſt
land,
Hena
waſta
beth
yddyn
hau i
Dyſti
oedd
rhai
yr hy
mol
yn G
ac y
arno,
amſer
hwy
ydwyr
a'r D
a bar
ngbyl
llawe
maet
ſamp
a D

neu gymeryd llŵ, i rhwymo Dynion i ddywedyd y gwir; o herwydd y mae Gorchymmyn ac ofn Duw, yr hwn fydd yn rhwym yn mwy Crŷf a chadarn, nac un llŵ ae a ellyr byth ei wneuthur, yn rhwymo yr Cyfriw rai i hynny.

Nid y Bobl a elwyr *Crunwyr* ydyw yr unig Bobl ac fydd ai Egwyddorion yn erbyn Tyngu neu gymeryd llŵ, ond y mae genym hanes am Sect Neullduol o Bobl a Elwir *Menonists* yn *Holland*, a'r Ardalodd oddiamgylch, rhwy, ai Henafiaid, dros hir Amser a wrthwynebasant yn wastadol gymeryd llŵ, mewn un achos, pa beth bynnag fydde; a'r *llywodraeth* a ganiataodd yddynt mor belled, fel ac y darfu yddynt Gadarnhau iw ei Gair hwy gael sefyll mewn achos o Dyftiolaeth yn lle llŵ, gan ddarostwng y rhai ac oedd yn torri ei geiriau i ddiodde yr un Gofp a'r rhai hynny ac y fydde yn Euog o Anudonieth; yr hyn beth yr ydym ni yn ei farnu yn Rhesymmol ac yn inion. Yr oedd y Prif *Cristnogion* yn Gyffredinol yn gwrthwynebu Cymeryd llŵ; ac y mae yn beth ac fydd yn hauddu dala Sylw arno, Pan bydde ei Herlidwyr Creulon a'r ryw amser yn galw arnynt ac yn ei hannog i Dyngu, hwy a roddent yr Atteb byr ymma, *Cristion ydwyf*. Amriw o'r hên Dadau, a'r Merthuron, a'r Dewigwyr boreuol, oeddent oll o'r un feddwl a barn am y peth hwn. *Gwel y Trauthawd yn nghylch llwon*, lle y Cauff y Darllenydd weléd llawer o Rhesymmau pwysfawr yn erbyn pob maeth o Dyngu, yn cael ei amddiffun trwy Ensample ac Ymarferiad *Cristnogion*, a Merthuron, a Dewigwir rhagorol, mewn amriw Oesoedd

Cristnogacth

Cristnogaeth; ac fel ac y mae y Matter hwn wedi cael ei ymddadlu ai holi yn drywadl yn y *Traethbard* hwnnw, a chyflawn Attebiad gwedi ei roddi i'r amriw Wrthadleuon fydd arferol o gael ei gwneuthur a'r y Pen hwn y Darllenwydd ai gwel yn llawn werth ei Ddarllen; mi a grybwyllaf y chydig allan o'r un rhyw *Draethbard* yr hwn a scrifenwyd o Waith *William Penn*, y Rhan gynta, a'r Tudalen 626, 627, 636, 655, 657, fel y Canlyn.

I. AM POLYCARPUS. *

‘ Y Dyftiolaeth gynta a osodwyd a'r lawr
 ‘ mewn Coffadwriaeth yn erbyn Tyngu, gwedi
 ‘ Amffer yr Apostolion, ydyw yr un hono am
 ‘ *Polycarpus* yr hwn odd yn byw yn ei
 ‘ Hamfer hwynt a chida hwynt ac a ddywedwyd
 ‘ ei fod êf yn Ddisgybl i *Joan*, nid y lleiaf o'r
 ‘ Apostolion; yr hwn Cyn ei roddi Farwolaeth,
 ‘ pan Gorchymmynodd y Rhaglaw iddo Dyngu,
 ‘ Ebe fe.’ *Pedwar igain Mlynedd a chwech y*
 ‘ *gwasfnethes i fy Meistr Crist, er hynny nid anfod-*
 ‘ *lonodd êf si mewn un peth.* A'r Rhaglaw gan ei
 ‘ annog êf a Orchymmynodd iddo êf, Dyngu
 ‘ *mynn Eiddo Cæsar* i'r hwn yr Attebodd *Poly-*
 ‘ *carpus* gan ddywedyd, os wyt yn chwenych
 ‘ gymmaint y gwag Ogoniant hwn, imi gyho-

‘ eddi Eiddo *Cæsar*, fel ac y dywedeist mewn
 ‘ modd gwenheithus Nad ydwyf yn fy adnabod
 ‘ I, Gwrando yn rhad, * *Cristion* wyf. Yn y
 ‘ modd

* Fe a ddioddefodd ferthyrdod yn *Smyrna* ynghylch y Flwyddyn 167.

‘ modd yma y dechreuodd y Gwr da hwn ei Bed-
 ‘ war igain Mlunedd a chwech, ynghylch igain
 ‘ Mlunedd wedi i Jaco Scrifennu, *Uwchlaw pob*
 ‘ *peth fy Mrodyr, na Thyngwch ddim*, yr oedd
 ‘ êf amriw o Flynyddoedd cyn marw *Joan*, o-
 ‘ blegid efe a Elwyr ei Ddisgibl êf, Gwel ei
 ‘ Hanes ai Ganmoliaeth yngwaith *Eusebius's Eccl.*
 ‘ *Hist. lib. 4. Chap. 15.*

2. JUSTIN MARTYR. †

Apol 2. pro Christianis ad Anton. Pium. Oper. p. 63.

‘ Ychydig Cyn ei Ddioddefaint *Justin Mar-*
 ‘ *tyr* yr hwn yw 'r cyntaf ac y mae genym hanes
 ‘ Scrifenedig *am dano*, a guhoeddodd ymddiffy-
 ‘ niad i'r *Cristnogion* yn y Flwyddyn 150, fel ac y
 ‘ dywed êf ei hun; ac mewn ail ymddiffyniad
 ‘ gwedi hunny, ymhaun y dywaid efe yn ol
 ‘ Athrawiaeth ei Athro, na ddylem ni Dyngu
 ‘ un amser, *ond dywedyd y gwir yn wastadol. Crist,*
 ‘ *a Orchymmynodd fel byn, na thwng ddim, Eithr*
 ‘ *bydded eich Jê, chwi yn Jê, ach Nagê, yn*
 ‘ *Nagê; a pheth bynnag sydd dros ben byn, o'r*
 ‘ *drwg y mae. Gwel ei Glod, ai Ferthyrddod*
 ‘ *yn Eusebius yn fuan a'r ol Polycarpus.*

3 * PON-

† Efe a roddwyd i farwolaeth yn Rufein, gan ei Fflangellu,
 a chweddi hynny Torrwyd ei Ben êf yn y flwydd yn 168.

3. * PONTICUS a BLANDINA.

Euseb. *Eccl. Hist.* lib. 5. Chap. 1.

‘ Dan Lywodraeth yr un Emprwr, sef, *Antoninus Philosophus*, (medd *Eusebius*) a ddioddefodd hefyd, *Ponticus* odd 15, Mlwydd oed, a *Blandina* oedd Wyruf Jeuange y rhai a ddi-
 ‘ oddefasant Boene, a Chospedigaethe a bliendere
 ‘ chwerwon Jawn. Ac e’r bod ei Cystyddwyr
 ‘ yn ei hannog i *Dyngu* hwy a wrthwynebasant
 ‘ yn barhaus hyd y Diwedd.

4. † BASILIDES

Euseb. *Eccl. Hist.* lib. 6. Chap. 4.

‘ Ac yn amser Emprwr arall sef *Severus*, un
 ‘ *Basilides*, Milwr Awdyrdodol o’r Fuddin yr
 ‘ hwn a osodwyd i arwain *Earthiniena* i’r lle
 ‘ Diodde, a ga fodd ei Arguhoeddi ganthi am y
 ‘ Gwirionedd yn Nghrist, yr hwn a’r ol hynna
 ‘ a geifiwyd gantho *Dyngu*; *Eitbr efe a gadarn*
 ‘ *haodd yn Eglyr nad oedd Gyfreithlon iddo*
 ‘ *êf Dyngu*; o herwydd, ebe fe, *Cristion-*
 ‘ *wyf*. Nid oedd efe yn Anghyfiawnhau y llŵ
 ‘ hwnw yn unig, ond yn Anghyfiawnhau *tyngu*
 ‘ *meewn dim*. Yr hanes a ddywed y mynne ei
 ‘ Gyffeillion iddo êf *Dyngu* a’r ryw achos neu
 ‘ gilydd, heb Enwi pa beth, ei Atteb oedd, y
 ‘ mae yn Anghyfreithlon imi *Dyngu*, a phaham?
 ‘ O her-

* *Ponticus* odd 15, Mlwyddoed addioddefodd ferthyrdod yngyd a *Blandina*, yn y flwyddyn 177.

† *Basilides* a dorrwyd ei Ben yn *Alexandria* ynghylch Flwyddyn 204.

‘ O herwydd ebe fe mae Cristion wyf: Y Canly-
 ‘ niad fydd Eglyr, ni chymerau y Cristnogion
 ‘ un llŵ, am hynnu ni chymerent ei llwon hwy.

5. C H R Y S O S T O M.

‘ *Chrysofom* yn ei ddyddie ynghylch y flwy-
 ‘ ddyn 398, Gwr Enwog Jawn yn yr Eglwys,
 ‘ ac am hynnu yn cael ei alw yr *Athro Auredd*,
 ‘ yn ei Bumthegfed Bregeth a’r *Genesis* a Ddy-
 ‘ wed y dyleu *Cristion* gasau a ffiêiddio *Llwon*
 ‘ ymbob modd, gan wrando ac ystyriaid yr hyn a
 ‘ ddaweid *Crist*, Clywsob ddywedyd gan y rhai
 ‘ gynt, na tbwng yn *Anudon*, Eithr yr wyf fi yn
 ‘ dywedyd i chwi, na thyngwch ddim. Na ddy-
 ‘ weded neb gan hynnu, mi a dyngaf mewn
 ‘ achos Cyfreithlon: Canys nid yw yn Gyfreith-
 ‘ lon Tyngu, mewn achos cyfiawn nac ang-
 ‘ hyfiawn ychwaith.

6. Am y W A L D E N S I S.

‘ Y mae genym achos da i grubwyll am yr hen
 ‘ * *Waldensis*, y rhai a wrthwynebasant gymeryd
 ‘ un math o lŵ, megis ac y darfu i’r Brif
 ‘ *Gristnogion* a’r Tadau naccau neu ballu, a
 ‘ hynnu yn hollawl neu yngyd, oll: Canys y
 ‘ mae yn Siccir i fod ei Gelynion yn achwyn ar-
 ‘ nynt oi blegid e’r ys mwy na thri Chan Mly-
 ‘ nedd, ac nis gallwn ni gael iddynt hwy wadu
 ‘ yr achwyniad y pryd hynnu: Ac yr ydym ni
 ‘ yn meddwl na chynig neb arall brofi yddynt
 ‘ ei wneuthur ychwaith, oblegid yr oeddent yn
 ‘ adnabyddus jawn yn y Byd mewn perthynas i’r
 ‘ pwngc hwn.

K

7.

* *Waldensis* oeddent ynghylch y Flwyddyn 1310.

7. AM JOHN WICKLIFF.

‘ *John Wickliff*, ein Cydwladwr yn ei amfer yr
 ‘ hwn oedd *Broffeswr Difynyddiaeth yn Rhydychen*,
 ‘ Gwr enwog mewn dysc, ac mewn gwroldeb
 ‘ duwiol Ynghylch y Flwyddyn 1310. Yn ei
 ‘ waith yn ymosod yn erbyn Athrawiaethau ac
 ‘ Arferiadau Rhufain, yn amfer Edward y try-
 ‘ dydd, a Richard yr ail ynghylch y Flwyddyn
 ‘ 1370. Yr hwn a gondemnwyd am iddo éf
 ‘ gyda phethau eraill amddiffin neu gadarnhau
 ‘ i fod yr holl Lwon ac a wnaed a’r un Ammod
 ‘ neu Gyfammod moesol rhwng gwr a gwr,
 ‘ yn anghyfreithlon.

8. AM y MERTHYRON PROTYSTANEIDD.

‘ Llawer o’r Merthyron Protystaneidd, megis
 ‘ *John Hufs*, *Jerom o Prague*, *Walter Brute*,
 ‘ *William Swinderby*, *William Sawtry*, *William*
 ‘ *White*, *William Thorp*, *Michael Sadler*, ac
 ‘ Eraill y rhai a ddioddefasant Farwolaeth yn
 ‘ achos y Protystaniaid, ac fydd gwedi cael ei
 ‘ gosod a’r lawr mewn Coffadwriaeth y rhai a
 ‘ wrthwynebasant ac a ballasant dyngu mewn un
 ‘ achos pa un bynnag ai Dirgel ai Cyhoeddys y
 ‘ fyddau.

Y DIWEDDIAD.

WEDI imi roddi a’r lawr y Pethau o’r
 blaen, i ddala Sylw arnynt, y rhai yr’ wyf
 yn ei adel i ystyriaeth y Darllenydd; a’r hyn yr
 wyf yn ei fawr ddymuno ydyw, i bawb ddyfod
 at y rhan ymarferol o wir Grefydd a Christno-
 grwydd;

grwydd; canys, e'r y gall dyn gredu (yn ol yr Scrythurau) yn Nuw, yr hwn a greodd y Nefoedd a'r Ddaear, ac ai lluniodd i breswyllo ynthi. Gwel, Ef. xlv. 18. *Canys fel hyn y dywed yr Arglwydd Creawdydd y Nefoedd, y Duw ei bŵn a luniodd y Ddaear ac ai gwnaeth, i'w phreswyllo y llunioedd hi, &c.* Ac hefyd credu, i Grist gael ei genhedlu trwy yr Ysbryd glan, ai eni o Fair Forwyn, ac iddo êf wneuthur llawer Gwrthie rhyfeddol, ac iddo ddioddef Marwolaeth a'r y Groes, fel ac yr oedd efe yn ddyn, oblegid nid allai efe farw fel ac yr oedd êf yn Dduw, ac iddo êf farw ai gladdu, ac adcyfodi drachefn a derchafu i'r Nefoedd; ai fod êf gwedi dyfod eilwaith trwy ei Ysbryd i Galonau Dynion; ac e'r y gall Dyn gredu y Gwirioneddau mawrion hyn, a holl Articlau y Grefydd gristnogol; ni hydd yr holl bethau hyn un Rhan na Hawl i Deyrnas Nefoedd nes y delo êf i fyw Bywyd sanctaidd, canys yr ydym yn darllen yn yr *Heb. xii. 14. Mae heb Sancteiddrwydd ni chaiff neb weled yr Arglwydd. Ac medd yr Apostol. Jac. ii. 29, 20, 26. Credu yr ydwyti ti mae un Dduw sydd, da yr ydwyti yn gwneuthur; y mae y Cytbreuliaid hefyd yn credu ac yn crynu; eithr a fynni di wybod o Ddyn ofer am Ffydd heb weithredodd, mai marw yw. Canys megis y mae'r Corph heb yr Ysbryd yn farw, felly hefyd Ffydd heb Weithredodd marw yw. Adn. 18. Dangos imi dy Ffydd di heb dy Weithredodd, a minneu wrth fy Ngweithredodd a ddangosaf iti fy Ffydd inneu.*

Ffydd y Sainc y roddodd iddynt hwy fyddigoliaeth, ac a weithiodd trwy Gariad gan buro ei

Calonnau. Y mae gormod o ddiffig yn y rhan ymarferol o Gristnogaeth ymyfc y Cyfriw rai ac fŷdd yn proffesu ei bod yn ddilynwyr i Grist. *Jac. i. 27. Ymwled a'r Gwagedd Gweddwon a'r ymddifaid yn ei had fŷd, a chadw ei hunain yn ddifrycheulyd oddiwrtb y Bŷd*, ydywy 'r Grefydd a lesna i Ddynion yn Awr Angau. Da jawn a fyddau i'r rhai y mae Dduw wedi agor ei Law yn ehang iddynt, ai bendithio a rhan gyflawn neu, helaeth o'r Pethau i fod yma, i fod yn llawn o ymysgarodd trugaredd tuag at y rhai ac fŷdd mewn Eisiau a chyfyngder, ac i sefyll i fynu dros Gyfiawnder, y Weddw a'r ymddifaid, dyma un rhan o wir Gristnogrwydd; eithr gwneuthur cam a gorthrymmu y Weddw a'r Ymddifaid, fŷdd yn wrthwyneb hollol i Gristnogrwydd; y mae llawer, nid yn unig yn ein mysc ni, ond yr ydwyf yn gobeithio, hefyd ymysc eraill o wahanol Farn, ac fŷdd ac ofn Duw arnynt fel ac y maunt yn casau y Pethau hyn. Yr Scrythur a ddywed, *fod ofn Duw yn casau Balchder, Uchder Ysbryd, a'r Ffordd ddrwg*. Pa fwya y byddo Dynion yn byw yn ofn Duw, Mwya igyd o Gasineb fydd yn ei Calonnau yn erbyn Pethau drygionus; eithr llawer o eisie a diffig y Peth hyn, a syrthiasant i Gyfeillach ddrwg, a phethau drygionus jawn, trwy yr hyn y dygasant fawr Ddistr a Gwradwydd arnynt eu hunain. Cyfeillach ddrwg a ddadymchwelodd ac anrheithiodd lawerodd. *Fy Mab, medd y Gwr doeth os Pechaduriaid atb ddena, na chytuna a bwynt*.

Y mae Gelyn Dedwyddwch Dynion yn gwneuthur defnydd o offerynnau drwg yn fynych jawn i dynnu Dynion i Bethau drwg a niweidiol jawn;

jawn; ac megis ac y mae llawer wedi ei tynnu i bethau camweddus a drygionus jawn trwy gadw Cyfeillach ddrwg ac ofer, felly hefyd yr wyf yn credu fod llawer gwedi ymlygru ei hunain yn fawr, trwy ddarllen Lyfrau llygredig a drwg, fel ac y darfu i rhai wrth ddarllen Llyfrau Dynion di Dduw, neu Atheistiaid fyned mewn gradd mawr yn Athistiaid neu i wadu bod Duw ei hunain. Ond peth byddiol ydyw darllen y Scrythurau sanctaidd, y rhai a ddeilliawdd oddiwrth ddaionus Ysbryd Duw, fel ac y darlleno Dynion hwy yn yr un Ysbryd oddiwrth ba un y deilliasant; ac y mae hefyd amriw o Lyfrau da eraill gwedi ei scrifennu gan y Cyfriw ac oedd yn ofni Duw, y rhai fydd yn mawr berthyn neu yn tueddu i ddwyn Duwioldeb a Rhinwedd yn y blaen, ac fydd yn dra byddiol iw ei darllen.

Mawr Ymrafeilion y fy, ac Etto fydd ymyfc Proffeswyr Cristnogiol ynghylch Crefydd; un a ddywed un peth, ac arall beth arall; fel ac yr ydwyfi yn credu, fod llawer o wŷr difrifol a da yn fawr jawn am wybod pa un yw 'r Jawn Ffordd: Ynawr yr Apostol *Peder* trwy Gyfarwyddyd yr Ysbryd glan a ddywed ini yn yr Act. x. 34. *Nad yw Duw dderbyniwr wyneb, ond ym mbob Cenedl, y neb y fydd yn ei ofni ef, ac yn gweithbredu Cyfiawnder, sydd gymeradwy ganddo ef.* Nawr dymma yr Ammodau a'r Condifwnau wedi ei gosod a'r lawr yn Eglur neu yn amlwg, a'r yr hyn y mae Derbyniad gyda Duw yn sefyll sef, ac yr ammodau a Enwyd; a thyma yr hyn yr ydym ni yn ei fawr ddymuno i bawb fod mewn Arferiad o hono, fel y darfyddau ac y diweddeu pob chwerwedd a chenfigen ac fydd gan

gan y naill yn Erbyn y llall, fel y byddau i Wirionedd a chyfiawnder flodeuo yn y Tir. Pe byddau bawb yn byw yn wirioneddol yn ofn Duw megis ac y dylent, fe fyddde undeb fanc-taidd Ymhlith Plant Dynion, a Chariad, Heddwch, Trugaredd, Gwirionedd, Cyfiawnder, ac Uniondeb, yn amalhau yn ei mysc hwynt; ond o ddiffig ac Eisiau hyn pa mor fawr y mae ymryson Cenfgen, Anghyfiawnder, a Gorthrymder yn amalhau, jê ymhlith llawer o'r Cyfriw rhai ac fydd yn proffesu ei bod yn Ddisgyb-lion ac yn Ganlynwyr i Grift. O! na bae Blant Dynion ond yn brofiadol ynthynt ei hunain o'r mawr wobr a'r Heddwch y fydd trwy fyw yn ofn Duw, a Chadw ei Orchymmynion, yna y gwasnaethent êf gydag Hyfrydwch; Canys y mae Heddwch a Diddanwch nefol iw gael trwy ufyddhau a gwasneuthu yr Arglwydd, tu hwnt i'r hyn ac y mae neb yn brofiadol o hono ond y rhai hynnu ac fydd yn brofiadol o hono; fel ac y rwyf fi yn credu fod llawer o Bobl dda a duwiol yn fwydiolchgar nag y gallant ofod allan neu adrodd mewn geiriau am ei bod gwedi ei hennill ai dwyn i garu a gwasneythu Duw.

Mae y Cyfriw rhai mewn mawr hiraeth a Dymuniad oi Calonnau i fod Eraill yn cael ei enill ai dwyn i garu a gwasnaethu yr Arglwyd, fel y byddo iddynt fod yn wir ddedwyd; i'r diben ymma yr ymdeithiodd llawer o'n Cyfeillion crefyddol ni o un Tir a Gwlad i'r llall, mewn Perigl oi Bywyd; i'r diben ymma hefyd yr ymddangosodd llawer mewn Print neu Argraffwaſc, fel os byddeu boffibl iddynt fod yn offerynnol i enill Plant Dynion, i ofni a gwasnaethu yr Arglwydd;

canys

canys e'r i Ddynion ymarfer a Miloedd o Ddraddodiadau allanol, ac heb ufyddhau i'r Arglwydd, ni wna yr holl bethau hynnu ddim o honynt yn gymeradwy gerbron Duw: *Samuel* a ddywedodd wrth *Saul* fod *ufydddod yn well nag Aberth, a gwrando yn well na Brafter Hurddod.*

Pan welodd yr Arglwydd yn dda i gyrhaeddud at yr Apostol *Paul*, ai ddwyn êf i fod yn gyfranog oi Gariad ai Ddaioni, pa fodd yr oedd ei Ymyscarodd êf yn cyffroi ac yn cyneffu tuag at ei Genedl ai Berthynafau yn ol y Cnawd, am iddynt gael ei henill ai dwyn i wasnaethu yr Arglwydd. Ac nid cyrhaeddyd attynt hwy yn unig, ond hefyd at holl Ddynolryw yn gyffredinol; canys yr Apostol a ddywed yn ei Epistol cyntaf at *Timothy*, i *Tim. ii. 1.* *Cynghori yr ydwyf, &c. fod Ymbiliau, Gweddiau, Deisyfiadau, a thalu diolch dros bob dyn.* O pa faint, o ymdrech a wnae y gwîr *Gristion*, yr hwn fydd gantho feddwl Crist, e'r mwyn enill a dwyn Dynion i wasnaethu Duw mewn Gwirionedd fel y byddeu iddynt brofi Cariad a Daioni Duw ynthynt ei hunain; canys y mae Cariad Duw o'r faeth Natur, pan gaffo êf le, a Goruwchafiaeth yn Nghalonnau Dynion, fel ac y maent yn dymuno i Eraill fod yn gydgyfranogion a hwynt o'r un rhyw, megis ac y dywedodd y Gwr dâ Gynt, *Deuwch, profwch, a gwelwch, mor dda yw yr Arglwydd.* Pryd y delo Dynion i gael ei henill ai dwyn yn wirioneddol trwy allu a phwer y cariad dwyfol hwn, yna y deuant i fod mewn cariad a Duw, ac i redeg Ffyrdd ei Orchymmynion êf gydag Hyfrydwch, canys pe na bydde Gwobrau, na chospedig aethau yn y byd neffa, fe fyddau yr Heddwch,

Heddwch, a'r Cyffyr ac y maent hwy yn ei fwynhau, sef y rhai ac fydd yn gwasnaethu yr Arglwydd, mewn Gwirionedd, yn Annogaeth ddi-gonol i ber iddynt hwy barhau yn yr unrhyw hyd y Diwedd.

Y cyfaill y Darllenydd, os wyt yn credu Marwo-laeth a Dioddefiadau yr Arglwydd Jesu Grist, yr hwn a groeshoeliwyd tu allan i Borth *Jerusalem*, fel ac y dywed yr Ysgruthurau sanctaidd, na ad i hynnu dy fodloni di yn unig, ond bydded arnat hiraeth a Dymuniad am adnabod yr Arglwydd yn llywodraethu ynot, ac yn gosod ei Deyrnas yn dy Galon, ac yna fe fydd yn hawdd iti wneuthur Ewyllus *Duw*, a chadw ei Orchymmynion. Ac os does gennit Barch i'r Ysgruthurau sanctaidd, na fodlona dy hunan yn unig a'r ddarllen Profiadau Dynion sanctaidd *Duw*, yr rhai a lefarasant yr hyn ac oeddent yn Dyftion o hono, yr rhai oedd-ent yn adnabod ei golchiad trwy Ddwfr yr Ade-nedigaeth, ond cais hêfyd ddyfod yn brofiadol o hono ynnot dy hunan. Ac os wyt yn gydwybo-dol am y Bedydd-Dwfr, a'r Bara a'r Gwîn allanol, bydd ofalus rhag iti orphwys a'r y traddo-diadau allanol yn unig, a bod yn fyr o'r Bedydd ysbrydol oddimewn a chummundeb, yr hwn yr oedd y Cristnogion da gynt yn ei dystio; fel trwy fwynhad o'r un rhiw y delych tu hwnt i y-marferiad o Arwyddion allanol, neu weledig: Ac fel yr ydwynt yn gweled neu yn duall fod rhai yn yr Amser gynt yn adnabod Goruwchafiaeth a'r E-lyn ei Henaidiau, ac a dderbyniafant allu i fod yn Feibion i Dduw, ysturia pa fath Fuddygoliaeth a gefaist a'r y Gelyn ynnot dy hûn. Ac megis ac y bu rhai Dynion yn rhy ymosfyngar pa fodd yr adcyfodir

adcyfodir y Meirw ac a pha riw Gyrph y deuant ?
Bydded dy ofal ath ymofyniad pennaf di a ydwyt
gwedi y'th adcyfodi o Fedd Pechod ac Anwiredd,
fel y rhodiech gyda 'r Arglwydd mewn Newy-
ddeb Bywyd, e'r ei glod ai Ogoniant tra byddech
ymma fel trwy hynnu y byddo iti gyrhaeddyd
Adcyfodiad y Cyfion yn ol hyn.

Megis ac y darfu i'r Arglwydd yn ei rhyfeddol
Gariad ai Drugaredd, ddanfôn mab ei Gariad, yr
Arglwydd Jesu Grist, i farw dros Blant Dynion
pan oeddent yn Elynion iddo ef; Yr wyf mewn
Tynerwch yn Dymuno i bawb ystyried mawr
Gariad Duw tuag attynt yn hyn ymma; ac fel ac
mae efe ydyw Awdwr a Ffynnon pob Daioni ac
yr ydym ni yn ei dderbyn, mor ddymunol fyddau
bod ei hir Ddioddefgarwch, ei fawr Ddaioni ai
amriwiol Dragareddau y rhai fydd yn cael ei
hestyn allan i Blant Dynion iw 'i hanog ai rhwy-
mo nhwy i fod yn fwy gofalus a Gwiliadwrus :
Yr ydym yn ddarllain, 1. Petr. iii. 20. *ddarfod i*
hir amunedd Duw aros yn Nyddiau Noah, tra y
darperid yr Arch, a chwedi i'r Arglwydd hir
ymryson a nhwy trwy ei Ysbryd, Gwel Gen. vi.
3. 21. 22. Ac ni fynnent ddyfod atto ef, yna
fe ai difethodd hwynt oll, oddieithr yr Wyth dyn
hynnu yn unig y rhai oeddent yn yr Arch. Nid
oes fawr o Amser e'r pan fu y Plae yn Ffraingc,
trwy yr hwn yr yscybywyd ymaith lawer o Filoedd.
Nawr fel ac y darfu i'r Arglwydd yn Drugarog
achyb a gwared Pobol y Gwledydd ymma, a'r
Ynysoedd Brutanaidd oddiamgylch, trwy estyn
Dydd ei Drugaredd iddynt; mi ddymunwn fod
ei fawr Ddaioni ai hir ymaros, yn ei Tywys i

Edifeirwch a Gwellad Bywyd: Canis y mae yr Arglwydd fel Tâd tyner, yn ceisio denu Plant Dynion atto ef ei hûn, trwy ei Addfwynder ai Gariad.

Y cyfaill y Darllenydd, fel y byddo iti a phob Dyn, gael ei henill ai dwyn i rodio yn isel gyda *Duw*, a byw y fa'th Fywyd Duwiol a Sanctaidd, fel y byddo i'r Diben mawr a da hwnw i ba un y gwnaeth *Duw* ddyn, ac y rhoddodd iddo fod a'r y Ddaiar, I osod allan ei glod ai Ogoniant. gael ei atdeb, fel y bydddo itti a hwynteu gael bod yn ddedwydd i bob Tragwyddoldeb, iw gwîr a didwyll Ddymyniad un o'r Bobol a elwir *Quakers*.

BENJAMIN HOLME.

 Fe all y Darllenydd gael Hanes mwy Cyflawn a Neullduol o'n Egwyddorion mewn Llyfr a elwir APOLOGY a scrifenwyd gan ROBERT BARCLAY, ac a Printiwyd yn Saefneg, yn Lladin, yn Dwtch, ac yn Ffraneg, &c.

N. B. Y'r Rhan fwyaf o'r Llyfr hwn a ddiwigiwd bob yn Siet gan y *Cysfeithydd* ynghymrus cyn ei brintio yn yr Argraff-wafg; felly pa *Feiau* bynnag a allai ddiangid ei Ddiwigiad ef, y mae y Printiwr yn dymuno cael ei escusodu oddiwrthunt ac i'r Darllenydd ei diwigio.

3 AU 61

T E R F Y N.

1

1

8

I find an edition of
the Galwad, only, with

The conjectural date of
1770; but more probably
^{about} 1770. ^{almost a verbatim copy of} It is in much
better condition than the
copy offered. S.

24
25